

**Dansk
Ornitologisk
Forening**

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN

1992

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt.

Redaktion

Jacob Sterup Andersen
Niels Larsen
Esben Eriksen
Hans Milter Pedersen
Erik Ehmsen

Tegninger

Poul V. Rasmussen

Indskrivning

Jacob Sterup Andersen

Forside

Aksel Hansen

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse.

Så er HAVREVIMPEN på gaden igen efter lang tids dvale. Vi har pustet nyt liv i den gamle vipstjert, fordi mange medlemmer har udtrykt ønske om et lokalblad, siden vi af økonomiske årsager var nødt til at ophøre med at være tilsluttet Fynsk Natur.

Også for DOF-Fyns bestyrelse er der et voksende behov for et kontaktoorgan, så de fynske ornitologer kan holdes informeret om de efterhånden mange aktiviteter, der er igang, og forhåbentlig få lyst til at deltage i nogle af disse.

I dette fyldige prøvenummer gives eksempler på nogle af de ting, som vi påtænker, at et lokalblad for DOF-Fyn fremover skal indeholde, såsom lokalitetsbeskrivelser, fredningsager, debatstof, indlæg fra arbejdsgrupper, feltstof og meddelelser om bl.a. ekskursioner, møder og meget andet.

Årsrapporten for 1991 udgør en væsentlig del af dette nummer. Udformningen er anderledes end i de foregående 10 selvstændige årsrapporter, hvor alle forekommende arter blev omtalt. Denne gang har vi udeladt arter, der ikke er så meget at fortælle om, og i stedet uddybet omtalen af de fuglearter, hvor der er gjort mere interessante observationer.

Det er planen fremover at udsende HAVREVIMPEN 4 gange årligt, sådan at bladet kan postadresseres til den billige tidsskriftporto. Hvert nummer vil blive på omkring 20 sider med et mere omfattende efterårsnummer indeholdende en oversigt over det foregående års fugleiagttagelser i amtet.

Udsendelsen af et gratis lokalblad til alle medlemmer er en så bekostelig affære, at DOF-Fyns budget ikke kan bære dette. Derfor er det nødvendigt at få i hvert fald en del af udgiften dækket ved brugerbetaling. Så, hvis du er interesseret i at modtage 4 numre af HAVREVIMPEN i 1993, bedes du indbetale 40 kr. på vedlagte girokort.

Det er vort ønske, at alle medlemmer modtager bladet. Dette er muligt, hvis tilstrækkeligt mange vil betale. Omvendt, hvis kun et fåtal reagerer, må det overvejes kun at udsende HAVREVIMPEN i abonnement.

Redaktionen og DOF-Fyns bestyrelse.

Nyt fra amtsnaturudvalget

af Finn Eriksen

I 1990 fik Jagtorganisationernes Fællesudvalg (JFU) den idé at oprette naturudvalg i alle landets amter. Hvert udvalg skulle bestå af 6 jægere (2 fra hver af de tre jagtorganisationer), 3 DOF'ere og 3 DN'ere. DN (Danmarks Naturfredningsforening) så sig imidlertid af forskellige grunde ikke i stand til at deltage, hvorfor amtsnaturudvalget startede uden DN-deltagelse. Dette er senere ændret, så udvalget i dag består af 3 jægere, 2 DOF'ere og 2 DN'ere.

Udvalgets opgave er at rådgive JFU, DOF og DN om spørgsmål vedrørende vildt- og naturreservater, naturgenopretning, naturovervågning m.m.. Udvalgets første vigtige opgave blev dog arbejdet med den kommende jagtlovsrevision. Her blev udvalget suppleret med 3 DN-repræsentanter.

Ud over at udtale sig om alle jagtlovens paragraffer blev det udvalgets opgave at finde frem til en fornuftig forvaltning af de 7 EF-fuglebeskyttelsesområder i farvandet omkring Fyn. Fra centralt hold var JFU, DOF og DN blevet enige om et oplæg, hvori de 7 EF-områder var delt i A-områder og B-områder. I A-områderne (svømmeænder og gæs) skulle der principielt være jagtforbud efter kl. 10 om formiddagen. I B-områderne (dykander) gjaldt kl. 10-reglen ikke. I begge slags områder kunne der være jagt- og forstyrrelsesfri områder, og fra centralt hold var der som oplæg sådanne områder. Det blev så amtsnaturudvalgenes opgave at udfylde rammerne.

Udvalgets indstillinger behandles nu af Skov- og Naturstyrelsen, samt Danmarks Miljøundersøgelser (DMU). Derefter vil Vildtforvaltningsrådet fremsætte forslag til bekendtgørelser for de enkelte områder. Disse forslag skal så igen til høring i diverse organisationer, inden de vedtages endeligt. Hvor udvalget ikke nåede til enighed, afgøres indstillingen af JFU's, DOF's og DN's centrale forhandlere.

Jeg vil her kort gøre rede for udvalgets vigtigste indstillinger:

EF-beskyttelsesområde nr. 71 (Det Sydfynske Øhav) - A-område.

Amtsnaturudvalget indstiller, at der oprettes 2 jagt- og forstyrrelsesfri områder. Det ene omfatter farvandet syd for Tåsinge og afgrænses af en linie fra Vornæs over Hjortø til Egholm Flak, derfra syd om Birkholm og Bredholm, via Strynø Kalv til Strynø, derfra nordpå til Tåsinge. Det andet er det lavvandede område mellem Ristinge og Marstal. I resten af EF-område 71 opgives kl. 10-reglen til gengæld for indførelse af forbud mod motorbådsjagt.

EF-beskyttelsesområde nr. 72 (Marstal Bugt) - B-område.

Forbud mod motorbådsjagt i hele området.

EF-beskyttelsesområde nr. 73 (Vresen) - B-område.

Her opnåedes ikke enighed i udvalget, så her afgøres fra centralt hold den videre indstilling.

EF-beskyttelsesområde nr. 75 (Odense Fjord) - A-område.

Her opnåedes enighed om Egensedybet som prøvereservat. Der kunne ikke opnås enighed om kl. 10-reglen. Indstillingen for EF-område nr. 75 afgøres altså af de centrale forhandlere.

EF-beskyttelsesområde nr. 76 (Æbelø/Nørå Strand) - A-område.

Der oprettes et prøvereservat bestående af Agernæs Flak og Nørå Strand. Prøvereservatet inddeles i:

- 1) Agernæs Flak
  - 2) Inderste del af Nørå Strand
  - 3) Yderste del af Nørå Strand
- Prøvereservatorordningen løber over 4 år:
1. år: Jagt i 1)
  2. år: Jagt i 2)
  3. år: Jagt i 3)
  4. år: Ingen jagt

Kl. 10-reglen opgives til gengæld for et forbud mod motorbådsjagt i et område begrænset af en linie fra Agernæs til Æbelø nordøsthjørne, derfra over Brådet og Æbelø Holm til Lindø.

EF-beskyttelsesområde nr. 77 (Romsø) - B-område.

Udvalget følger indstillingen fra centralt hold gående ud på, at området forvaltes af de lokale jagtforeninger. Intet jagt- og forstyrrelsesfrit område.

EF-beskyttelsesområde nr. 47 (Lillebølt) - B-område.

Området er fælles for Sønderjyllands og Fyns amter. Intet jagt- og forstyrrelsesfrit område på den fynske side. Det indstilles, at jagten på Bjergand vurderes af DMU i lighed med, hvad der er tilfældet for Sortand og Fløjlsand, som fredes i 5 år.

DOF's nye feltprojekt VIL DU VÆRE MED?

af Morten Nielsen

På trods af mange års meget store indsats fra mange feltornitologer kan vi ikke besvare spørgsmål som:

Er bestanden af Kornværpling tættere på Ærø end omkring Bogense, og hvordan i forhold til resten af landet?

Vi har selvfølgelig et nogenlunde kvalificeret bud på svaret, hvis vi ellers først får snakket med et par af de lokale ornitologer.

Vi ved ikke, hvordan fuglene fordeler sig i landskabet, vi har ikke noget samlet overblik over de ynglende vandfugle på Fyn.

For ca. 20 år siden deltog mange fynske ornitologer i Atlasprojektet, der kortlagde udbredelsen af de danske ynglefugle, men desværre ikke oplyste noget om, hvor mange der var.

For knap 15 år siden blev Fyns fugle kortlagt af over 100 ornitologer, der i tre år besøgte mere end 300 fuglelokaliteter.

Dette enestående arbejde er siden blevet fulgt op med yderligere kortlægning af enkelte områder. Her kan nævnes Odense Fjord, Knudshoved ved Nyborg, Fyns Hoved og det sydlige Langeland. En del lokaliteter er konstant blevet optalt i yngletiden, ligesom der er lavet meget grundige specialundersøgelser af rovfugle og Stor Skallesluger.

For at finde ud af ændringerne i forhold til de tidligere store undersøgelser og for at fylde nogle af hullerne i vores viden om fuglene starter DOF nu et nyt stort feltprojekt, der først og fremmest skal fortælle os, hvordan fuglene fordeler sig i Danmark og give os mulighed for at vurdere bestandsstørrelser af arter, der lever spredt i landskabet. Vi vil kunne lave Atlaskort, der viser tætheden af mange fuglearter. Vi vil kunne lave sammenligninger med tidligere undersøgelser, og vi vil kunne kortlægge et stort antal små fuglelokaliteter.

Takket være ny viden om fugleoptællinger og nye EDB-baserede måder at behandle indsamlede oplysninger på, kan vi få mange spændende oplysninger ud af de oplysninger, der indsamles ved gennemførelsen af de kommende års feltprojekt.

Det kræver dog en god dækning af landet, og vi håber derfor at alle fuglekiggere vil deltage. Har du tidligere deltaget i et af de store projekter, er det oplagt, at du genopfrisker kendskabet til "dit" gamle område. Hvis du ikke er så erfaren, kan du blive det ved deltagelse.

Vi laver meget grundige vejledninger, du får kort over området og løbende vejledning. Du skal derfor ikke holde dig tilbage, men meld dig som deltager. Du vil få en masse gode naturoplevelser, og du vil bidrage til nyeste viden om danske fugle. Hermed hjælper du også DOF's fuglebeskyttelsesarbejde.

Alle deltagere får løbende besked om de resultater, der opnås gennem projektet.

Du kan melde dig som optæller ved at ringe til Morten Nielsen på tlf. 62 20 19 30.

FUGLENES DANMARK

- en kortlægning af Danmarks fugle og fuglelokaliteter 1993-95

Sådan foregår det:

Du skal i samråd med din lokale koordinator vælge det område på 5 x 5 km, som du kunne tænke dig at undersøge. Tænk her på, at du måske skulle vælge et område, du ikke plejer at færdes i, det kan give mange nye, gode oplevelser. Undersøgelsen gennemføres i 5 x 5 km kvadrater i områder uden om de lokaliteter, der dækkes under lokalitetsregistreringen. Vi kan nemlig uden problemer efterfølgende inddrage oplysningerne fra lokalitetsregistreringen i Atlasset. Atlasundersøgelsen gennemføres ved at optælleren

- først laver en simpel udgave af punkt-tællingen i sit kvadrat, i alt 100 minutters optælling af ca. 50 af de almindeligste ynglefugle, fordelt på 20 steder tilfældigt fordelt i området - dernæst besøger de små lokaliteter for at registrere de vigtigste ynglefugle - og sluttelig en eftersøgning af nataktive arter og spredte forekomster af udvalgte arter.

Atlasregistreringen gennemføres i et af de tre projektår, helst det første.

Lokalitetsregistrering med dækning af lokaliteter af lokal, national og international betydning (efter Dybbros klassificering i den tidligere registrering) gennemføres i hvert af de tre projektår. På alle lokaliteter optælles ynglende fugle. På relevante lokaliteter optælles endvidere rastende og trækkende fugle. Disse lokaliteter er udpeget af den lokale koordinator.

Det bedste er, at den samme optæller dækker hele området, men er det for meget, kan det deles, således at en tager selve Atlasdelen, og en anden dækker selve fuglelokaliteterne.

Ny vadefuglelokalitet i Odense Kommune

af Niels Larsen

Blandt Odense-ornitologerne begyndte der i sommeren 1991 at gå rygter om en nyfunden vadefugle-lokalitet ved Odense Kanal, nord for Stige By.

Stedet viste sig at være et såkaldt "slambassin", som Odense Havnevæsen havde etableret året før. Bassinet anvendes til bundfældning af indpumpet materiale, som bliver afgravet i Odense Kanal for at bevare vanddybden i kanalen.

Slambassinet er et firkantet hul på 500 x 500 meter (25 hektar), hvor den opgravede bund er lagt op som diger på alle 4 sider. I en del af bunden dannedes der lavvandede søer, og efterhånden som vandet sank i løbet af foråret og sommeren, opstod der tørlagte mudderpartier.

Allerede i foråret 1991 opdagede de omkringboende ornitologer, at dette var et godt fuglested: 1. maj blev der set en Vandrefalk, 10. maj en Hortulan, og også en del ænder blev set her, bl.a. et par Atlingand den 30. maj. Ynglefugle var der også: Gravand, Gråand, Skeand, Vibe, Klyde, 2-3 par Lille Præstekrave, Engpiber, Rørspurv og Stenpikker.

Men det var da vadefugletrækket begyndte i slutningen af juli. at der virkelig blev noget at se på, hvilket tallene fra mit første besøg her d. 22. juli 1991 kan vise:

Alm. Ryle 350, Islandsk Ryle 1, Krumnæbbet Ryle 30, Dværgryle 23, Temmincksryle 4, Lille Kobbersnepe 2, Stenvender 1, Stor 3 og Lille Præstekrave 2, Klyde 11, Strandskade 8, Sortklire 2, Hvidklire 1, Mudderklire 9, Rødben 4, Vibe 1, Brushøne 2 og Odinshane 1, han i sommerdragt. Herudover noget så usædvanligt for Odense Fjord som to Sildemåger.

Denne mangfoldighed af vadefugle er i sig selv imponerende. Hertil kommer, at oversigtsforholdene er helt i top. Når man sidder på det sydlige dige, har man fuldt overblik over hele det område, hvor fuglene er tættest på, og har oven i købet solen i ryggen, så alt kan studeres i medlys.

Hvorfor raster så mange vadefugle i slambassinet?

Odense Fjord ligger på en meget stor vadefugletrækrute, der fra Skandinavien og Rusland rammer ind på Nordfynskysten. Dette træk har også kunnet observeres ved besøg i Slambassinet, hvor især flokke af spover og hjejler er blevet set (og hørt) trække over lokaliteten.

Mange vadefuglearter foretrækker mudderbund på beskyttede lokaliteter. Der er ikke mange af den slags steder tilbage ved Odense Fjord p.g.a. de mange inddæmninger med efterfølgende afvanding og opdyrkning. Slambassinet ligger netop i et stort område, som blev inddæmet i 1940'erne.

Lokaliteter som Slambassinet bag digerne har i en vadefugletræksæson stabile forhold med lavvande (vade) hele dagen. Ude i fjorden skifter det mellem høj- og lavvande 4 gange i døgnet. D.v.s. at fuglene kun kan fouragere halvdelen af døgnet. Der er således stor sandsynlighed for, at de gennemtrækkende vadefugle rammer et højvande, når de møder Nordfynskysten. Her kan de altså ikke fouragere, og fuglene ville sandsynligvis trække direkte over Fyn, hvis de ikke blev "indfanget" af Slambassinet længere fremme.

Der er stor udskiftning af fugle i Slambassinet. Mange raster kun en enkelt dag; de fleste ikke over en uge. Der har således været dage, hvor bassinet har været næsten tomt, men ellers har variationen i antal og artssammensætning gjort det spændende at komme her, selv med kun et par dage mellem hvert besøg. Dette kan datoerne med max.tallene for nogle af arterne i 1991 illustrere:

Strandskade:	32 den 23/7.
Klyde:	68 den 26/6.
Stor Præstekrave:	60 den 13/8.
Vibe:	160 den 23/7.
Brushane:	37 den 13/8.
Dobbeltbekkasin:	79 den 15/8.
Sortklire:	32 den 12/8.
Rødben:	47 den 13/7.
Svaleklire:	24 den 31/7.
Tinksmed:	24 den 7/8.
Stenvender:	6 den 13/8.
Alm. Ryle:	350 den 22/7.
Dværgryle:	23 adulte den 18/7, 46 juv. den 26/8.
Krumnæbbet Ryle:	23 adulte den 21/7, 47 juv. den 28/8.

Sortklire, Svaleklire og Tinksmed er aldrig tidligere set i så store antal på en enkelt lokalitet i Odense Fjord-området. Ialt blev der set 27 vadefuglearter, bl.a. 3 Odinshøns og 2 Kærløbere.

Fremtiden for Slambassinet

Et så kunstigt vådområde som Slambassinet er ikke statisk. I september 1991 påbegyndtes indpumpning af opgravet materiale fra kanalen, opspædet i vand.

Hele bassinet har været vandfyldt vinteren igennem, til glæde for bl.a. flokke af Troldænder. Krik-, Ske- og Spidsænder samt enkelte Atlingænder har rastet her på forårstrækket.

På et tidspunkt i foråret 1992 var der frie vadeflader langs diget ud mod kanalen, og vadefuglene begyndte straks at etablere sig: Små og Store Præstekraver, Rødben, Klyder og Strand-skader. Lidt vadefugletræk blev det også til, bl.a. 8 Tem-mincksryler en dag midt i maj.

I juni blev indpumpningen genoptaget, og bassinet fyldtes næsten helt til kanten af digerne. Sidst i juli var der dog fordampet så meget vand, at der blev dannet enkelte mindre mudderflader. Dette var nok til, at der kunne ses småflokke af ryler og præstekraver.

Sæsonen -92 blev således stort set ødelagt af de gentagne indpumpninger, og området vil nok i løbet af en årrække gro til, hvis der ikke gøres en indsats for at bevare stedet som en vandfuglelokalitet. Men hvis området får lov til at ligge i ro, vil der i de næste par år uden tvivl være basis for et spændende fugleliv her.

SÅ HOLD ØJE MED SLAMBASSINET

Odense Fjord-gruppen

Opdagelsen af Slambassinet medførte at mange ornitologer fik øjnene op for Odense Fjords fuglemæssige kvaliteter. Så da Kurt Due i efteråret 1991 tog initiativ til dannelsen af en Odense Fjord-gruppe, var tilslutningen stor. En snes ornitologer tæller fremover op mindst 1 gang om måneden på 15 lokaliteter i og ved fjorden.

Gruppen har lavet en rapport over fuglelivet i fjorden for 1991, hvor der bl.a. peges på, hvordan Slambassinet kan bevares som vandfuglelokalitet. Rapporten er sendt til politikere i Fyns Amt og de 4 fjordkommuner, og uddrag af rapporten har været bragt i Fyens Stifttidende og Politiken.

Odense Fjord-gruppen vil i de kommende år følge udviklingen i de mange positive ting, som er igangsat:

- Naturgenopretningen på Vigelsø
- Adgangsforbud i yngletiden på 13 øer i fjorden
- Et 3-årigt jagtfrit prøvereservat i Egensedybet ved Hofmangave og Enebærødde
- De oversvømmede enge ved Kærby Fed

Mere om alt dette i kommende artikler.

Kilde: Odense Fjord-gruppens rapport for 1991.

OBS!!!
Odense Fjord-gruppen søger flere optællere til dækning af de vigtigere lokaliteter.
Henvendelse til: Kurt Due, tlf. 65 93 22 57.

Indlæg fra formanden:

Lidt om DOF-Fyns bestyrelsesmøder

af Flemming Byskov

Det, at sidde i "bestyrelsen", er en hektisk, men hyggelig, forestilling. Cirka 8 gange om året mødes vi på skift hos hinanden med spisning og hyggesnak den første halve time. Så breder panikken sig. Der er jo mange punkter på dagsordenen, gerne 8-10 stykker og under "eventuelt" som regel 8 flere, foruden gennemgang af indkommen post. Der er emner nok.

Hvad gør vi så? Jo, vi diskuterer, informerer og forsøger at tage stilling til de enkelte punkter, hvorefter arbejdet uddelegeres til en slags "tordenskjolds soldater" (ofte os selv), som så arbejder videre og melder tilbage ved næste bestyrelsesmøde. En lang række udvalg arbejder med forskellige emner og projekter. Også dette arbejde skal vi nå igennem på møderne.

En stor kvalitet ved arbejdet er, at Søren Bøgelund og Kurt Due har været med i snart et kvart århundrede. Deres indsigt, ekspertise og viden er en stor kvalitet, som vi ikke kan vurdere højt nok.

Klokken halv tolv er vi så igennem. Nogle punkter er udskudt til næste møde, og vi har alle påtaget os forskellige gøremål i DOF's tjeneste for fuglenes og naturens vel. Godt trætte er vi så hjemme kl. 1.00 efter en lang køretur fra det næstsidste hus på Sydlangeland.

Et stort problem ved arbejdet er, at vi mangler mandskab, der vil påtage sig arbejde. Et andet problem er, at vi mangler lokaler - et lokalblad - et lokalbibliotek - et sted til små møder og kurser osv.

Disse problemer er allerede halvt løst med dette blad og lokalerne på Risingskolen i Odense (mere om dette i næste nummer). Lur mig, om vi ikke i 93 har styr på tingene - mange flere til arbejdet - et velfungerende kontor med skrive- og kopimaskine etc. etc.

Har du lyst til at give en hjælpende hånd? Så kontakt din bestyrelse, og vi kan i fællesskab hæve serviceniveauet for medlemmerne.

I 93 drejer det sig om det store "feltprojekt" - det forsømte Vestfyn - den nye jagtlov - den store medlemsundersøgelse og det feedback vi får herfra.

Lad os alle styrke DOF-arbejdet med energi og indsats fra alle, så vi kan følge med i lokalbladet fra DOF-Fyn en gang i kvartalet. Opgaverne er utallige - glæderne ved at se på fugle uendelige.

MØDER OG EKSKURSIONER

Kontaktadresse: Formand:
Flemming Byskov
Bystævnevej 1 A
5750 Ringe
Tlf. 65 98 22 18

Ved ekskursioner:
Esben Eriksen
Rødegårdsvej 281, 2.tv.
5230 Odense M.
Tlf. 65 93 08 08

Møder

STORE FJÅDERÅGG FUGLESTATION
Torsdag den 25. november 1992 kl. 19.30-22.00
"Kabareen", Badstuen, Odense.

Jan Rasmussen fortæller og viser dias fra en af Sveriges bedste fuglestationer. Jan har i flere forårs- og efterårssæsoner ringmærket fugle på øen. Efter mødet hygge på "Den Brølende And".

ANDESBJERGENES FUGLE
Torsdag den 10. december 1992 kl. 19.30-22.00
"Kabareen", Badstuen, Odense.

Jon Fjeldså viser billeder og fortæller om Zoologisk Museums projekt i Andesbjergene. Glæd dig til en enestående chance for at opleve "eksperten". Vor viden om fuglene i hele området er ret beskedet, derfor kom og hør om dette pionerarbejde.

GENERALFORSAMLING
Torsdag den 21. januar 1993 kl. 19.30-22.00
"Kabareen", Badstuen, Odense.

Dagsorden ifølge vedtægterne.
Efter generalforsamlingen en "OVERRASKELSE" til de fremmødte.

FUGLE I AFRIKAS BJERGREGNSKOVE
Torsdag den 25. februar 1993 kl. 19.30-22.00
"Kabareen", Badstuen, Odense.

Jørgen Rabøl vil netop hjemvendt fra Kenyas og Tanzanias bjergregnskove fortælle om sin forskning og resultater fra flere besøg i regnskoven. Du får svaret på, hvad din haves Afrika-trækkere foretager sig i vinterhalvåret.

Ekskursioner

RAVNHOLT - LINDKÆR
Søndag den 22. november 1992
Mødested: Indgangen til Ravnholt kl. 8.00
Leder: Flemming Byskov, tlf. 65 98 22 18

Vi går en tur på ca. 5 km. i efterårsskoven, hvor man netop nu kan se store flokke af finker, drosler og duer. Endvidere gode chancer for Kortttået Træløber, vinterrovfugle samt Ravn. Husk fornuftigt fodtøj og kikkert. Afsluttes ca. kl. 12.00.

BRÆNDEGÅRD SØ - NØRRESØ
Søndag den 6. december 1992
Mødested: Ved Brændegård kl. 9.00
Leder: Steen Bak Henriksen, tlf. 62 62 34 76

Efter et kig ud over Brændegård Sø travler vi rundt om Nørresø og slutter af med at se Vandstær. Er søerne isfrie ses mange dykænder og Stor Skallesluger. Desuden chance for en del småfugle, vinterrovfugle og Ravn. Søerne er det sted i amtet, der oftest ses ørne om vinteren - så måske? Husk fornuftigt fodtøj, termokande og kikkert.

ØRNETUR TIL SKÅNE
Den 12-14. februar 1993
Leder: Jørgen Jensen, tlf. 66 16 45 87

Så byder chancen sig igen for at komme til Skåne og opleve de mange Havørne, Kongeørne og Røde Glenter. Er vejret rimeligt ses normalt alle ovenstående arter - endvidere chance for forskellige spætter og meget andet spændende. Vi kører i privatbiler, og overnatningen vil ske i nogle hytter, der ligger centralt placeret i området. Forventet pris ca. 650 kr. Bindende tilmelding til Jørgen Jensen.

SOLLERUP/ARRESKOV SØ
Søndag den 14. februar 1993
Mødested: Sollerup Gård kl. 9.00
Leder: Erik Ehmsen, tlf. 62 64 15 59

Afhængigt af vejret og isforhold går vi enten en tur til søen eller op gennem "Helvedes Hule" for at se efter vinterens småfugle. Er søen isfri ses mange dykænder, Stor Skallesluger, ligesom der er gode chancer for Lille Skallesluger. De sidste par vintre har søen huset en Havørn - måske vender den tilbage. Husk fornuftigt fodtøj, kikkert og termokande.

MONNET - TÅSINGE
Søndag den 21. marts 1993
Mødested: Bjerreby Kirke kl. 8.00
Leder: Niels Bomholt, tlf. 62 24 19 59

En travetur på Sydfyns største strandeng for at se efter de første forårsbebudere som Vibe, Rødben, Strandskade, Grågås, Sanglærke og Stær. Desuden gode chancer for mange ænder. Husk fornuftigt fodtøj, kikkert og termokande.

FUGLE I FYNS AMT 1991

Årsrapporten for 1991 er som de foregående lavet på grundlag af de mange skemaer fynske ornitologer har indsendt til lokalitetsregistret. Disse oplysninger er blevet indtastet i DOF's EDB-base. Dette materiale er ud over denne rapport også anvendt til udarbejdelse af landsrapporten, som bringes i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift.

Som nævnt i indledningen har vi af pladshensyn udeladt omtalen af de almindeligste fugle for at kunne bringe alle relevante oplysninger om de mere interessante arter. Det skal dog pointeres, at alt indsendt materiale er anvendt ved artsbehandlingen, ligesom alle oplysninger gemmes i lokalitetsregistret for evt. senere at kunne bruges til bearbejdning af enkelte lokaliteter.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at en statusrapport over de sidste 10 års fugleliv i Tryggelev Nor er under udarbejdelse på grundlag af lokalitetsregistrets data. Rapporten laves på bestilling af Fyns Amtskommune til brug ved undersøgelser af vandkvaliteten i noret.

Retningslinier for indsendelse af fugleagttagelser for 1992 vil blive omtalt i næste nummer af Havrevimpen.

RAPPORTGRUPPEN:

Lommer - Lappedykkere - Årefodede - Storkefugle - Hønsefugle - Vandhøns - Tranefugle - Vadefugle: Jacob Sterup Andersen

Andefugle: Erik Ehmsen

Rovfugle: Esben Eriksen & Tim Hansen

Kjover - Måger - Terner: Niels Larsen

Alkefugle - Duefugle - Ugler - Sejlere - Skrigefugle - Spætter: Hans Milter Pedersen

Spurvefugle: Hans Milter Pedersen & Niels Larsen

Sjældne fugle

I årsrapporten er der nævnt en del iagttagelser af sjældne arter, der bør forelægges DOF's Sjældenhedsudvalg (SU). Så vidt vides er ingen af iagttagelserne endnu forelagt udvalget! Hermed en kraftig opfordring til at indsende alle iagttagelser (også ældre) af SU-arter til bedømmelse. Seneste SU-liste findes i Fugle 3/91. Der må ikke refereres til observationer af arter på SU-listen, der ikke er godkendt af SU.

Vejret 1991

Vinteren 1990-91 lagde ud med at være mild og fugtig, og alt tydede således på den 4. vinter i træk uden nævneværdig frost og kulde. Den første halvdel af januar blev da også mild med en del regn og temp. på 1-7 grader. I den sidste halvdel af måneden mere højtrykspræget vejr med en del frost. Februar vejr fortsatte med let frost, og i dagene 10-19 (vinterferien) var det meste af landet snedækket, og skiene kunne støves af for første gang i flere år. I denne periode forekommer stedvis streng nattefrost med temp. ned til -18 grader. Søerne var isdækkede allerede fra med. januar. Marts blev overvejende lun og tør (gns. 2,5 grader over normal), dog med en periode omkring den 20. med ustadigt vejr og regn og blæst. Den første halvdel af april var fortsat meget lun med nogen nedbør. Varmen kulminerer omkring den 13. med temp. op til 20 grader mange steder og sydøstlige vinde. I den sidste halvdel af måneden noget koldere med en del nattefrost. Ved overgangen til maj køligt vejr med regn, men omkring den 5. skift til mere tørt og solrigt vejr, men stadig ret køligt. Dette vejr fortsatte indtil den 21., hvor en kraftig lavtrykspassage giver stærk blæst med vindstød op til 30 m/s i de følgende dage. I de sidste dage af maj igen tørt og solrigt vejr, med temp. op til 20 grader. Juni måned var usædvanlig ustadig og solfattig. Gennemsnitstemp. blev således 3 grader under normal, hvorimod der faldt næsten dobbelt så meget nedbør som normalt (gns. 95 mm). Månedens maksimumtemp. var 21,3 grader, hvilket er ny bundrekord (tidl. 23,1 gr. fra 1946!). Juli indledes med varmt og tørt vejr og temp. over 25 grader registreres i flere dage. Der var hedebløge omkring den 7.. Dette vejr fortsætter, afløst af en periode med køligere vejr og tordenbyger, måneden ud. August måned blev gennemgående varm og tør, hvorimod den sidste del af september blev ligeledes varm og tør, hvorimod den sidste del af måneden bød på flere lavtrykspassager med kraftig blæst fra V og SV. Oktober indledtes med en lavtrykspassage den 1-3., hvorefter mere solrigt og tørt vejr tog over kulminerende med næsten sommerligt vejr den 8-9.. Den sidste del af oktober tørt men køligt vejr med udbredt nattefrost. November blev overvejende blæsende og mild, og frost forekom kun et par dage omkring den 21.. Især den første del af november blev meget blæsende med vindstyrker op til 8 og 9 flere gange. December blev ustadig med skiftevis tørt, køligt og mildere, blæsende vejr. Juledagene blev vejret tørt og mildt med nattefrost. Året afsluttedes med tørt vejr med temp. omkring 5 grader og opfriskende vind fra SV.

Tak til "Fugle i Århus Amt 1991", hvorfra VEJRET 1991 er lånt.

Forkortelser anvendt i årsrapporten

1k = ungfugl - i sit 1. kalenderår	ad = adult (gammel fugl)
2k = i sit andet kalenderår	
pull = pullus/pulli (dununge(r))	rst = rastende
juv = juvenil (ungfugl)	trk = trækkende
imm = immature (umoden fugl)	trkf = trækforsøg

ARTSGENNEMGANG

Lommer

RØDSTRUBET OG SORTSTRUBET LOM *Gavia stellata* & *G. arctica*

I alt 152 smålommer samt 111, der blot er indrapporteret som ubestemte lommer. Langt de fleste er set ved Fyns Hoved og Sydlangeland. Mht. artsfordelingen er der bestemt 41 af hver art. I den sydlige del af amtet (Sydlangeland + Øhavet) dog flest Sortstrubede Lommer (32 mod 17) og i den nordlige del (Fyns Hoved + Enebærødde) flest Rødstrubede Lommer (24 mod 9).

Obs af over 5 eks. (incl. lom sp.):

Horseklint: 11 trk 13/1, 7 trk N 23/3, 13 trk (11 N + 2 S) + 1 rst 9/11 og 34 trk (30 N + 4 S) 10/11.

Dovns Klint: 14 trk SV 29/9, 25 trk 15/10, 15 trk 16/10, 12 trk 19/10 og 7 trk 20/10.

Bukkemose Strand: 33 trk S + 1 rst 17/11.

HVIDNÆBBET LOM *Gavia adamsii*

Dovns Klint 3 trk NV 8/9 kl. 7.01 (GKN,SØB).

Arten er fra og med 1991 taget af SU-listen. Blot to fynske iagttagelser (fra 1976 og 1986) er hidtil blevet forelagt og godkendt af SU.

STORLOM SP. *Gavia immer/adamsii*

Egedgård, Sydlangeland 1 trk SØ 8/9 kl. 15.13 (OHG).

Samme dag som de tre hvidnæbbede.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	I alt
Rødstrubet Lom	3	1						1	1	8	25	2	41
Sortstrubet Lom			1		2			1	8	20	9		41
Smålom sp.			14					1	36	19			70
Hvidnæbbet Lom								3					3
Storlom sp.								1					1
Lom sp.	19	3	6	2				24	20	33	4		111
I alt	22	4	15	6	4	0	0	3	37	84	86	6	267

Lommer i Fyns Amt 1991 fordelt på måned og art.

Lappedykkere

LILLE LAPPEDYKKER *Tachybatus ruficollis*

De største tal (over 50) fra overvintringslokaliteterne blev følgende: Svendborgsund (øst for broen) 59 18/1, Skårupøre Sund 69 19/1 og 69 24/12, Stige Ø Syd 85 20/10, 285 15/11 og 165 7/12 samt Fåborg Fjord 60 10/12.

Observationen på 285 fugle er ny rekord for Odense Fjord og Fyns Amt.

TOPPET LAPPEDYKKER *Podiceps cristatus*

Både i Arreskov Sø og Hvidkilde Sø sås stort set Toppet Lappedykker året rundt, ellers er vinteriagttagelserne hovedsagelig fra havområderne.

3 lokaliteter havde mere end 50 fugle. Arreskov Sø er naturligvis den ene - maxtal her 126 15/9 og 188 24/10. Herudover havde to af saltvandsfældepladserne store tal: Vest for Strynø 300 27/7 og Egensedybet 100 27/9.

GRÅSTRUBET LAPPEDYKKER *Podiceps grisegena*

Januar/februar bød på 3 iagttagelser: Fyns Hoved 2 13/1, Keldsnor 1 15/1 og Dovns Klint 14 7/2.

Fra marts begyndte fuglene at søge ind til ynglepladserne. I Tryggelev Nor sås de første 10 således 17/3. Denne lokalitet havde som sædvanlig mange fugle, i år med 76 14/4 og 70 25/5 som maxtallene. Af andre gode lokaliteter kan nævnes Påø Enge 12 26/4, Vejlen 12 10/5, Grusgrave SØ for Kirkeby 10 ad + 4 pull 18/5 og Mose ved Nakkenshuse, Avernakø 10 ad + 1 pull 15/6.

I november et par store tal fra Horseklint: 15 N + 1 rst 9/11 og 12 N + 2 rst 10/11. Enebærødde 1 30/12 blev eneste decemberfugl.

NORDISK LAPPEDYKKER *Podiceps auritus*

Med 11 fugle et år lidt over normalen.

Alle nævnes: Dovns Klint 3 ad 8/5, Havet ved Gulstav Vesterskov 1 ad 5/8, Keldsnor 1 7/9 og 1 16/10, Enebærødde (havsiden) 2 ad + 1 juv 26/10 og Horseklint 2 trk N (07.50) 10/11.

SORTHALSET LAPPEDYKKER *Podiceps nigricollis*

Der er indrapporteret observationer fra 4 lokaliteter:

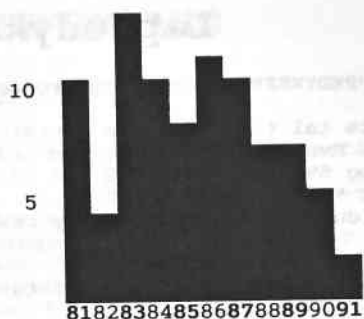
Tryggelev Nor: 2 på havet 25-26/4 og 2 11/5.

Vejlen: 2 på datoerne 8-10/5, 19/6, 21-22/6 og 7/7. Muligvis et ynglepar.

Keldsnor: 1 ad på datoerne 24/5, 22-23/7, 1/8 og 31/8-1/9.

Brændegårdssøen: 5 23/7 og 6 17/11 (EEH). Meget store tal herfra. Sidstnævnte observation desuden gjort på et meget sent tidspunkt, men fuglene sås godt, og der skulle ikke være tvivl om artsbestemmelsen.

Figuren viser mæxtal af Sorthalset Lappedykker i Vejlen, Tåsinge 1981-91.

Årefodede

SULE *Sula bassana*

Horseklint 3 trk N 10/11 (1 lk 8.34, 1 lk 10.32 og 1 ad 12.16) (JSA, THH, HEL).

Artens hyppighed i Fyns Amt afhænger i høj grad af obsaktiviteten ved Fyns Hoved.

SKARV *Phalacrocorax carbo*

Der er ikke det store at skrive om denne art, da der desværre mangler yngletal. Største antal rastende uden for ynglelokaliteterne blev 500 på Vresen 25/5.

Storkefugle

RØRDRUM *Botaurus stellaris*

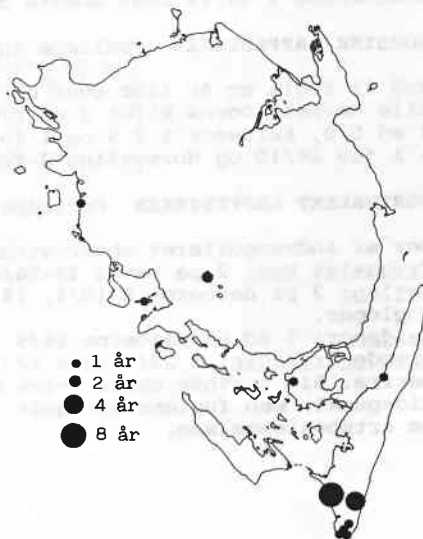
Blot 1 fugl indrapporteret. Observationerne giver dog visse forhåbninger om yngel: Fredmosen 1 26/3 (EEH), 1 29/3 (OHG), 1 paukende 31/3 (THH), 1 3/4 (OHG) og 1 14/4 (NRA).

Siden 1982 har arten været årlig på Sydlangeland.

En rettelse til 1989-rapporten: Observationen af en Rørdrum i Sadelmagermosen 12/3 er en skrivefejl.

Kortet viser lokaliteter med Rørdrum i perioden 1981-91. Prikstørrelsen angiver antal år med observationer på hver lokalitet.

I alt 11 lokaliteter.

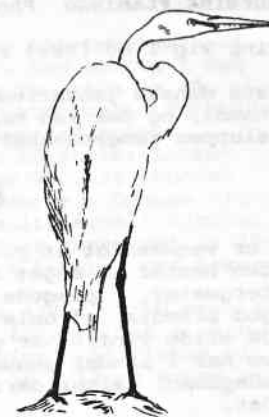

- 1 år
- 2 år
- 4 år
- 8 år

SØLVHEJRE *Egretta alba*

En fugl blev set i og omkring Vejlen (Tåsinge) på 4 datoer i perioden 14-21/3 (PVR, NLA, SØB, FET).

Arten er fra og med 1991 taget af SU-listen. Sjældenhedsudvalget har indtil da godkendt iagttagelser af ialt 35 fugle - heraf ingen fra Fyn! Dermed er dette den første officielle forekomst herfra.

FISKEHEJRE *Ardea cinerea*

I 1991 blev der talt ikke mindre end 1006 ynglepar fordelt på 22 kolonier (Fiskehejreoptællingen 1991 v/Morten Frederiksen, BKS, THH). Der er tale om en klar fremgang i forhold til tidligere optællinger.

5 kolonier havde mere end 50 par: Fænø 430 (landets største koloni), Løgismose Skov 95, Vornæs Skov 67, Egebjerggård Storskov 64 og Dyreborg Skov 53. De største rasttal for arten var Skårupøre Sund 111 2/2 og Skarø 250 6/10.

SORT STORK *Ciconia nigra*

Med hele 7 fugle et flot år. En større total skal man helt tilbage til 1975 for at finde.

Gulstav 1 trk S 18/5 (FET), Egedgård ved Keldsnor 1 2k trk NV efter rast 18/6 (OHG), Bregninge (Tåsinge) 1 ad trk SØ 10/7 (OHG). Ved Fakkemosen, Gulstav og Keldsnor holdt 4 lk til fra den 16/8 indtil den 18/8, hvor de trak SV kl 11.15 (SØB, OHG, FET, NRA).

HVID STORK *Ciconia ciconia*

I alt 21-24 fugle. Fra foråret kun enlige fugle (ialt 9-10 eks.) spredt ud over hele amtet. I efteråret sås fuglene (12-14 eks.) derimod primært flere sammen og kun på Sydlangeland.

Forår: Serup Mose 1 rst 28/4, Enemærket ved Mullerød 1 rst 4/5, Kølle Nor 1 rst 5/5, Svendborg 1 trk 11/5, Vesteregn 1 trk N 25/5, Søgård Pyt 1 trk N 26/5, Noret ved Knolden 1 trk NØ 1/6, Søgård Pyt 1 trk N 8/6 (14.30), Elvedgård/Mølleskov 1 trk SØ 8/6 (16.30) og Gulstav 1 ad rst 8/6.

Efterår: Gulstav 2 ad rst 13/7, 6 ad rst 14/7 - disse trak senere samme dag N ved Magleby, 2 ad rst 16/7, 1 ad trkf 27/7 og 3 trk SV 18/8.

EUROPÆISK FLAMINGO *Phoenicopterus ruber roseus*

Båring Vig 1 ad (3k+) rst 19/1 (via ROC).

Første danske januarfund. Fuglen var temmelig tam (25-30 meters afstand), og der kan næppe være tvivl om, at der er tale om en undsluppen fangenskabsfugl.

Andefugle

Det er vanskeligt at give et kort overblik over denne gruppe, da den består af meget forskellige arter. Her er udprægede vintergæster, udprægede sommergæster, standfugle, ynglefugle, en god blanding af hele repetoiret. Generelt kan det dog siges, at de milde vintre har givet sommergæsterne mulighed for at blive her i landet gennem hele året. Vintergæsterne, som f.eks. Kanadagåsen, vælger derimod at blive på den andet side af sundet.

Man kunne være fristet til at bruge et citat fra 90-års fødselsdagen, "Same procedure as last year."

KNOPSVANE *Cygnus olor*

Arten er blevet mere almindelig ynglefugl ved kysterne og mindre almindelig i indlandet, dette skyldes utvivlsomt ændringer i fødeudbuddet. Alegræsset er kommet tilbage på vore lavvandede arealer i det sydfynske og i Odense Fjord området, samtidig har den øgede forurening skabt store algeforekomster i mange søer, så vegetationen i disse er forsvundet. Øtællingerne der omfatter de små øer i "Det sydfynske Øhav" kan fremvise ca. 290 ynglear, og Odense Fjord Gruppen har optalt 90 reder på Vigelsø, der huser fjordens største koloni. Pelle Andersen Harrild angav (efter Bloch 1971) Odense Fjord og Det Sydfynske Øhav som svarvægterne i den fynske Knopsvanebestand, men også de store sydfynske søer. Her er der kun optalt ialt 4 par i 1991. Så disse har helt mistet deres betydning for denne art.

Den samlede danske bestand blev i slutningen af 70erne anslået til mellem 4 og 5000 ynglear.

Fældende, oversomrende og overvintrende Knopsvaner opholder sig næsten udelukkende i de to lavvandede områder. Her er de største tal for fældeperioden Egensedybet 1350 22/7 og Seden strand 3100 6/8. For Øhavet topper Strynø med 3000 27/7. En samlet vinterbestand i de to områder på mellem 10 og 15000 er et rimeligt gæt.

PIBESVANE *Cygnus columbianus*

Det eneste sted arten optræder i antal er i Kelds Nor, hvor der maksimalt kunne ses 26 3/12, endvidere sås 20/10 28 trækkende ved Dovns Klint. Arten ser ud til at være blevet mindre talrig gennem årene her på Fyn.

SANGSVANE *Cygnus cygnus*

Denne art, der hovedsaglig ses fouragerende på vintersædsmarker, ses over hele amtet. De største flokke dog stadig i Det Sydfynske Øhav og Odense Fjord. Der er dog kun tale om få flokke på over 50 Sangsvaner. Et andet karakteristisk forhold ved denne art er de meget få trækiagttagelser af arten.

Fra foråret er der følgende flokke på over 50 fugle: Lunkebugten 55 1/1, Vårø 82 12/1, Monnet Tåsinge 90 13/1, Monnet Tåsinge 235 27/1 og Skarø 103 3/2. Sangsvanerne i Odense Fjord flytter en del rundt, derfor giver totaltællingerne i fjorden en god oversigt over bestanden. En sådan blev foretaget 26-28/2 og gav 433 fugle. Den sidste ses rastende i Lergrav ved Stenstrup 18/5.

Ud over en enkelt gammel fugl i Kelds Nor 4/8 - 16/10 og 1 ad 30/8 Vierø (Odense Fjord) ankom de første fugle sidst i oktober. Fra efteråret er der kun tre observationer af flokke på over 50 fugle: Vigelsø 106 26/11, Dørholm 56 8/12 og samme sted 50 15/12.

SÆDGÅS *Anser fabalis*

Det ser efterhånden katastrofalt ud for denne art på Fyn, rasteplasserne står næsten tomme, og som trækfugl ses den også meget sjældent.

Fra foråret er der kun følgende iagttagelser: Monnet 10 13/1, Føns Vang 85 22/1, Sollerup 8 trk NV 17/2 og Bjergkammer 1 24/3.

Thomas Buus har besøgt rasteplasserne på Nordvestfyn mange gange, men ikke fundet arten i foråret. Fra efteråret har han følgende tal: Enghaven 96 27/10, Gamborg 50 22/11 og Føns Vang 30 6/12. Der er endvidere følgende fra efteråret: Dovns Klint 5 trk 15/10 og Enebærødde 8 trk S 30/12.

Følgende oversigt viser det maksimale antal Sædgæs for de enkelte vintre, vinteren 1980-81 benævnes 1980.

1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
290	108	120	107	?	140	150	260	275	102	85

De forholdsvis høje tal fra 1987 og 88 tyder på, at der er helt specielle grunde til de store ændringer. Fra Vestjylland ved vi, hvor vanskeligt det er at finde og optælle rastende gæs. Nogle af arterne ser desuden ud til at ændre vaner meget hurtigt.

KORTNÆBBET GÅS *Anser brachyrhynchus*

Denne gåseart, der er sjælden uden for de traditionelle rasteplasser i Vestjylland, har gæstet amtet to gange i 1991: Maden Helnæs 12 20/1 og Stokkeby Nor 2 3/3. Alle var rastende fugle. Endvidere er der melding om 6 fugle skudt ved Roholm i juledagene.

I de foregående 10 år var denne art lige så sjælden:

Årstal	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Antal obs.	1	2	0	0	5	2	1	1	5	1	2
Antal fugle	6	3	0	0	22	24	5	3	31	2	20

I 1983 rapporten står der noteret 180 trækkende ved Vesteregn, denne observation er en fejlmelding. De fleste af disse gæs er set i den sydlige del af amtet, dog to trækiagttagelser fra Fyns Hoved.

BLISGÅS *Anser albifrons*

I lighed med ovenstående art ser det ud til, at der bliver færre og færre overvintrende Blisgæs her på Fyn. Fra foråret er der maksimalt set 60 13/1 på Nordvestfyn og 90 13/1 på Nordfyn, dette på trods af mange obs.dage omkring Gamborg/Føns. Herudover blot Kelds Nor 5 14/1, Neverkær 6 30/1 og Langesø 4 N 11/4.

Trækket gik i foråret uden om Fyn således i alt, Dovns Klint 6 NØ 6/4 og Tryggelev Nor 65 Ø 21/4.

Efterårstrækket startede 12/10 Dovns Klint i V, ialt næsten 500 trækkende på Sydlangeland, med 12/10 Vesteregn 320 V og 3/12 Dovns Klint 115 SV som de klart største dage.

I efteråret er der overhovedet ikke set Blisgæs omkring Gamborg. Og fra Gyldensten er 22/12 75 den bedste dag.

I december måned kan der på Langeland ses mindre flokke af Blisgæs, i år bl.a. ved Bogø og Tryggelev Nor.

DVMERGÅS *Anser erythropus*

Langesø gods 1 juv N 11/4 (MMJ).
SU-art.

INDISK GÅS *Anser indicus*

Arreskov sø 1 19/4 (EEH).

MØRKBUGET KNORTEGÅS *Branta bernicla bernicla*

Det er lettest at karakterisere store trækobservationer af gæs som sammenfald af to forhold: Selve trækket og ugedagen. Det er væsentligt, at trækket falder sammen med en weekend, hvor mange feltornitologer opholder sig i felten. Dette år var det heldigt, at den Mørkbugedes hovedtræk faldt sammen med pinseferien.

Allerede d.18/5 startede trækket, her sås mere end 1000 trækkende øst ved Dovns Klint. Den 19/5 var trækket allerede igang fra gryet, og fortsatte indtil skumringen lagde sig, ialt trak der denne dag 40000. Heraf blev de 30000 set ved Vesteregn, medens "blot" 9400 sås på Sydspidsen af Langeland. Hovedtrækket forløb om formiddagen, hvor der på en gang trak over 6000. Over Vesteregn gik en stor del af trækket mod NØ, medens det på Sydspidsen næsten udelukkende gik Ø. Der blev ikke observeret en eneste trækkende Knortegås på resten af Fyn disse to dage.

Tre observationer af sommerknortegås, 23/6 Monnet Tåsinge 6, 17/6-18/7 Odense Fjord 1 og 28/7 Dovns Klint 1 SV. Fra efteråret er der melding om over 15000 trækkende Knortegås, hovedsaglig fra Sydlangeland. Flest er iagttaget i efterårsferien, hvor 19/10 skiller sig ud med 10000 trækkende sydvest. Mørkbuget Knortegås ses overvejende i den sydlige del af amtet, men nedenstående viser, at arten kan ses over hele fyn: Rosengårdscentret 100 S 18/4. Endvidere er de største koncentrationer af rastende fugle set i Odense Fjord-området, hvor over 1000 sås i oktober og november.

RØDHALSET GÅS *Branta ruficollis*

Vesteregn 1 V 12/10 (NRA).
SU-art.

RUSTAND *Tadorna ferruginea*

Arreskov Sø 1 2/8 (EEH).

PIBEAND *Anas penelope*

Fra foråret er der ikke de store trækiagttagelser, men en del pæne rasttal. De store flokke raster hovedsaglig i Odense Fjord med op til 1000 i Egensedybet 26/2, Kelds Nor, hvor forårets max. blev 220 15/1 og ved Store Egholm med 604 17/3.

Enkelte fugle sås hele sommeren og et enkelt ynglepar blev det også til. Dette er det første sikre ynglebevis for arten i Fyns Amt. Selv om der de sidste år har opholdt sig en del pibeænder i amtet i yngleperioden, har der ikke været noget bevis for yngel tidligere.

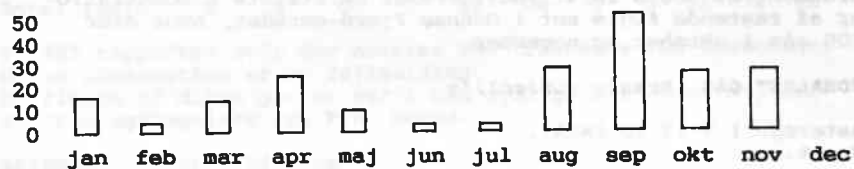
Fra de andre landsdele er der kun melding om 1 ynglepar, nemlig i Vejlerne.

Efterårstrækket overgår alle tidligere år, kun i 1981 og 1982 sås der over 1000 trækkende Pibeænder for hele efteråret. I år er der trukket over 10000 Pibeænder. De fleste af disse er set ved Dovns Klint og Bukkemose Strand.

Trækket startede pri. september og sluttede med. oktober, med en klar kulmination omkring månedskiftet. Den første store trækdag blev 22/9 med 1937 trækkende ved Bukkemose Strand. Den klart bedste dag blev 29/9 hvor Ole Goldschmidt observerede følgende ved Dovns Klint: 5.30-9.00 3500, 10.50-13.45 980 og 14.00-15.15 280. Langt de fleste af flokkene trak sydvest. Ialt trak der over 8000 i september og over 1400 i oktober. Enkelte større rasttal fra Kelds Nor, hvor der max. blev set 620 15/10, men her igen langt overgået af Egensedybet, hvor der var 1700 fugle allerede i september og 6000 14/10 blev max.

KNARAND *Anas strepera*

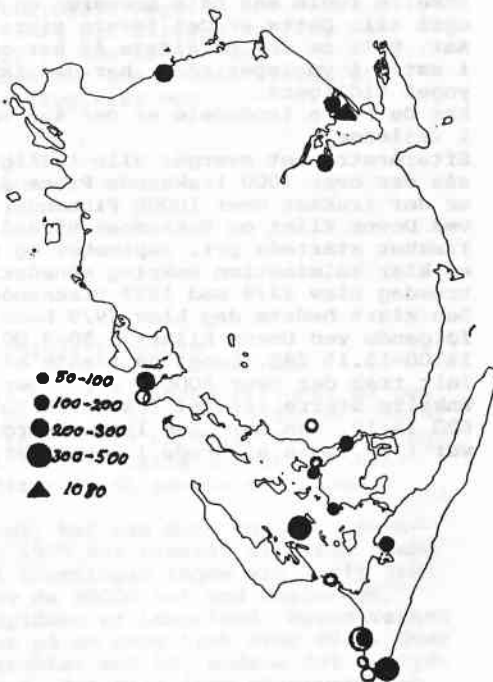
Det ser ud til, at denne art har stabiliseret sig i Fyns Amt. Der er 15 ynglelokaliteter for denne art i amtet, med tilsammen 20 ynglepar. Der er ingen opgørelse for Tryggelev i disse tal. Men som det ses af nedenstående søjlediagram er arten almindelig i noret næsten hele året.

I forhold til 1981 er der sket enkelte mindre ændringer for denne art i amtet. For det første opholder den sig her næsten hele året nu, mod dengang fra ult. marts til ult. oktober. For det andet er antallet i Tryggelev Nor steget betydeligt, dengang var der maksimalt 15 29/6. For det tredje ses den nu på langt flere lokaliteter, men det skyldes nok udelukkende større ornitologisk aktivitet.

KRIKAND *Anas crecca*

Denne art adskiller sig fra flere af de andre svømmefugle ved meget få trækkende fugle, trakket må overvejende foregå om natten. Derfor er Jacob Sterup Andersens observation af 200 østtrækkende ved Christiansminde usædvanlig. Observationen foregik omkring kl. 9 og drejede sig om flere større flokke. 95% af alle Krikænder ses på de på kortet indplottede lokaliteter, småflokke kan dog ses overalt i amtet. På kortet angiver åbne cirkler forårsflokke og lukkede efterårsflokke. Mange overvintrende fugle, således Bispeeng 270 i december.

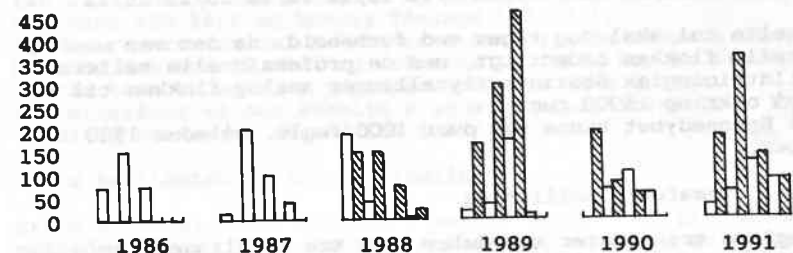

ATLINGAND *Anas querquedula*

Arten er efterhånden den mest sjældne svømmeandart på Fyn, det blev kun til 37 observationer af tilsammen 93 fugle, heraf er 48 set i Tryggelev Nor, som også har årets absolutte max. 12 2/8. Ud over Tryggelev er Bøjden Nor, Påø ange og Vejlen Tåsinge de sikreste lokaliteter for arten. Blot 3 observationer fra amtets nordlige del (Odense Fjord & Odense Å). Årets første blev Vejlen Tåsinge 1 16/3 og den sidste Tryggelev Nor 1 30/9. I alt blev der konstateret 5 ynglepar.

SKEAND *Anas clypeata*

De sidste fem års observationer af denne art ved de sydfynske søer viser nogle markante ændringer. Diagrammet viser det maksimale antal Skeander set i efterårsmånederne for de sidste fem år for Arreskov Sø og Brændegård Sø. Brændegård er skra-veret, og de fire søjler hvert år viser antallet for august til november. I 1986 blev der ikke set Skeander i Brændegård, mens der i 1987 ikke er tællinger fra søen.

Disse store udsving skyldes ændringer i dyre og planteplankton i søerne. Det ser ud til, at der efter gode Skeandear kommer år med en stor bestand af skidtfisk. Skeandene fouragerer på dyreplankton som også er føde for en del skidtfiskearter. Ud over disse to lokaliteter er det blot Keldsnor og Tryggelev der kan fremvise flokke på over 100 Skeander, her blev de største dage: Tryggelev 95 2/8, 150 22/9, 190 30/9 og 62 16/11. Keldsnor 56 13/8, 148 7/9, 126 15/10 og 21 24/11. Tallene for yngleparrene af ander og gæs svarer slet ikke til virkeligheden. Dette er også ligegyldigt, hvis vi blot kunne følge udviklingen i visse centrale områder. Det samlede antal skeandepar på Fyn skulle således være 37 par efter de indsendte oplysninger.

RØDHOVEDET AND *Netta rufina*

Tryggelev Nor 1 par 27/3-1/4 (mange observatører), Rørsløkke Mose 1 han 13/4 (SØB), Tryggelev Nor 1 han 13/5 og 18/5 (NRA) og Keldsnor 1 hun/juv 31/8 (JSA).

HVIDØJET AND *Aythya nyroca*

Langesø 1 par 2/10 (MMJ).
SU-art.

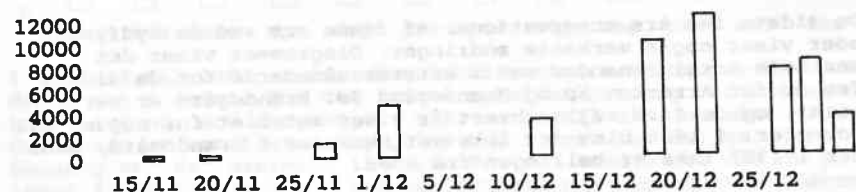
BJERGAND *Aythya marila*

Denne art kan pludselig optræde i stort antal på tilfældige lokaliteter. Fra foråret er der nogle enkelte store tal fra forskellige lokaliteter, medens efteråret hovedsaglig domineres af tal fra Bøjden.

Fåborg Fjord 1300 22/2, Enebærødde 9000 26/2 og Tryggelev Nor 1100 24/3.

Der har været enkelte oversomrende fugle i blandt andet Bøjden, Gåsebadet og Tryggelev Nor.

Nedenstående graf viser antallet af Bjergander i Bøjden Nor fra d. 15/11 til 31/12. Når der ingen søjle er i en femdøgnsperiode, betyder det, at der ikke er observeret i denne periode.

De enkelte tal skal dog tages med forbehold, da det var umuligt at optælle flokken ordentligt, men de professionelle tællere fra Vildtbiologisk Stations flytællinger anslog flokken til at være på omkring 15000 fugle. Også i Egensedybet kunne ses over 1000 fugle, således 1500 i december.

EDERFUGL *Somateria mollissima*

Ederfuglens trækmonster kan deles op i tre afdelinger, et forårstræk mod ynglepladser, et sommertræk mod fældningsområder i Vadehavet og et efterårstræk mod varmere egne. Forårstrækket startede 15/3 med 16000 Ø og sluttede med 6/4 7500 SØ. Alt i alt sås næsten 150000 trækkende Ederfugle ved Dovns klint i denne periode. Hovedtrækket faldt ult. marts, 23/3 38720 Ø, 28/3 35000 Ø og 29/3 35000 Ø. Tallene kunne blive virkelig spændende, hvis der blev talt dagligt på Sydlangeland.

Fældningstrækket startede 22/6 2700 han trak SV og gled stille over i det egentlige efterårstræk. Trækket om efteråret er mindre koncentreret, og kun tilsammen 50000 blev noteret. En samlet opgørelse for ynglebestanden i Fyns amt mangler desværre, lad os håbe det nye fugleprojekt vil rette op på dette. I alt 491 ynglepar er noteret heraf Vresen med 326 par og Bastholm med 59 ynglepar. Endvidere anslår Odense Fjord-gruppen ynglebestanden i området til mellem 150 og 200 par.

HVINAND *Bucephala clangula*

Jeg har valgt Hvinand som repræsentant for nogle arter, hvor vore oplysninger kun er tilfældige småflokke i forhold til de reelle tal for disse arter. Gruppen omfatter f.eks. Sortand, og Fløjlsand.

Ved at sammenligne vore tal med flytællingerne foretaget af Vildtbiologisk Station (Landsdækkende optælling af vandfugle fra flyvemaskine, oktober/november 1988), viser det sig, at vore tal kun omfatter mellem 10 og 25 % af den vinterbestand, der opholder sig i Det Sydfynske Øhav. Således taltes der i nov. 1988 1760, i jan/feb 1989 3394 og i mar/apr 1989 over 1000 fugle i Det Sydfynske Øhav - Helnæs Bugten. Endvidere er det tilfældigt, om enkeltpersoner har sejlet rundt i Øhavet i vintermånederne. Dette gælder havområder, der ikke kan overskues fra land, i Odense Fjord er der talt op mod 4000 i januar.

Gunnar Knudsen har i de første 2 måneder af 1991 optalt ånder i Fåborg Fjord. Af de 9 flokke på over 100 fugle er de 4 fra Fjorden, 209 13/1, 350 26/1, 600 2/2 og 500 10/2. De fleste andre store flokke blev set ved Langelands kyster, Tryggelev 140 27/2, Helle Nor 200 31/3 og Keldsnor 140 7/4. Endvidere Korshavn 120 26/1 og Monnet Tåsinge 148 27/1. Der oversommer en del Hvinænder i området. De største flokke blev Bøjden Nor 12 16/7 og Keldsnor 11 23/7. Der er sandsynligvis tale om enkelte ynglepar, dog nok ikke årligt. Fra efteråret er der enkelte større trækter, Horseklint 197 N 10/11 og Bukkemose Strand 109 S 17/11.

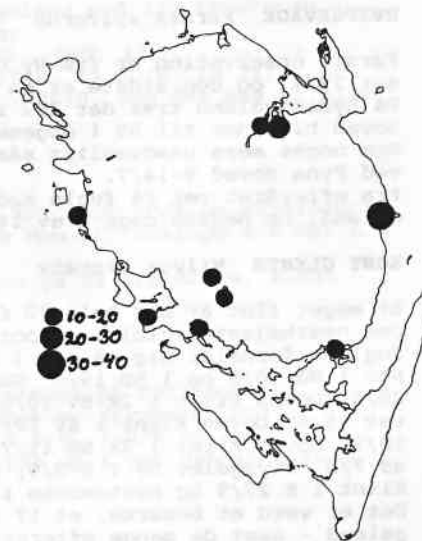
LILLE SKALLESLUGER *Mergus albellus*

Arten kan næsten ses overalt i amtet. Det ser ud til, at arten optræder, hvor observatørerne kommer. Således var en af amtets bedste lokaliteter i begyndelsen af firserne havnen i Assens, og det største antal er observeret i Nyborg Havn. Fra begge disse steder er der siden ikke indsendt nogen obs overhovedet.

Ud over oversomrende individer varierer ankomst og afrejsetidspunkt ikke ret meget, kun efter vinteren 1983-84 tog fuglene afsted en måned senere. Ellers ankommer de sidst i oktober, og rejser af sidst i marts.

I 1991 sås de sidste 23/3, og de første ankom 15/11. Kun i Bøjden Nor, Fåborg Fjord og Arreskov Sø sås der over 5 individer, i alt er der kun oplysninger fra 8 lokaliteter.

Kortet viser maxtallene fra de bedste lokaliteter 1981-91.

STOR SKALLESLUGER *Mergus merganser*

Det er først sent på året, at de Store Skalleslugere kommer ind til søerne, selv om de allerede sidst i september trækker forbi Dovns Klint. Der er ikke de store ændringer siden sidste år, dog meget store flokke hele foråret og i december måned i Arreskov sø. Maximumtal for de enkelte måneder er: 390 29/1, 200 26/2, 430 13/3 og 570 20/12.

Kun tre andre lokaliteter kan fremvise mere end 100, Egensedybet 250 24/1 og kun 7 i efteråret, Hvidkilde Sø, hvor forårets max. blev 109 7/3 og efterårets 350 22/12 og Skårupøre Sund 182 10/2, her var der kun op til 4 i efteråret.

HJELMSKALLESLUGER *Mergus cucullatus*

Som det er de fleste kendt, opholdt der sig en Hjelmkallesluger han i pragtdragt i Fåborg Havn fra 4/1 til 19/1. Fundet af Gunnar Knudsen og set af mange.

Første danske forekomst - eneste tilbageværende spørgsmål, har den nogensinde set Canada?

Rovfugle

HVEPSEVÅGE *Pernis apivorus*

Første observation er fra Ny Gesinge, hvor 4 Hvepsevåger blev set 29/4, og den sidste er en enkelt fra Vesteregn 11/10.

På Sydlangeland trak der 292 i løbet af foråret, og ved Fyns Hoved blev det til 95 i dagene 10-12/5.

Som noget mere usædvanligt sås der 15 nordtrækkende Hvepsevåger ved Fyns Hoved 9-14/7.

Fra efteråret ret få fugle med kun 708 trækkende på Sydlangeland. De bedste dage blev 24/8 og 1/9 med 174 og 157 fugle.

SORT GLENTE *Milvus migrans*

Et meget flot år med hele 20 forskellige individer - dette er den næsthøjeste total i rapportens historie.

Fuglene fordeler sig således: Dovns Klint 1 S 14/4, Tryggelev Nor 1 NØ 18/5 og 1 SØ 19/5, Gulstav 1 ad NØ 25/5 og 1 2k rst 28/5, Dovns Klint 1 2k SV 10/6, Gelsgård 1 SV 14/6, Fredmosen 1 rst 15/6, Dovns Klint 1 SV 17/6 og 1 2k SØ 8/7, Bregninge 1 NV 10/7, Dovns Klint 1 2k NØ 11/7, Ravedam 1 rst 24/7, Gulstav 1 ad 7/8, Tryggelev By 1 S 3/9, Keldsnor 1 ad rst 15/9, Dovns Klint 1 S 27/9 og Sortemosen 1 rst 30/9.

Det er værd at bemærke, at 17 af de 20 fugle er set på Langeland - samt de mange efterårsfugle, som er flere end normalt.

RØD GLENTE *Milvus milvus*

Et normalt år med en total på 130 fugle når oplagte "gengangere" er siet fra.

Fra foråret er der en lang række enkeltfuglsigttagelser ud af en total på 24, hvor Sydlangeland 4 S 7/4, Gulstav 2 SØ 18/5 og Gulstav 2 19/5 blev de største antal.

Hele 10 fugle sås i perioden 11/7-5/8 på Sydlangeland med flest 3 13/7 og 4 14/7, begge dage Gulstav.

Efterårets total blev på 103 fugle fra 26/8 og året ud. Kun 3 fugle er fra Fyn, mens resten er set på Langeland.

Bedste dage blev Sydlangeland 4 rst 21/9, Dovns Klint 5 SV 29/9, 5 V 2/10, 4 SV 4/10, 6 SV 5/10, 9 V + 1 rst 7/10 og 8 SV 8/10, Sydlangeland 13 SV + 4 rst 9/10 og 2 SV + 2 rst 12/10. Sidste fugl blev Vesteregn 1 rst 17/11.

HAVØRN *Haliaeetus albicilla*

Et godt år med 9 forsk. fugle, heraf en stationær fugl i en længere periode til glæde for mange ornitologer.

Første fugl blev Ny Gesinge 1 juv 23/4 (PVR) - siden fulgte Sydlangeland 1 2k NØ 24/4 (OHG, SØB, NRA), Tryggelev Nor 1 juv NØ 26/4 (NBH, THH), Ristinge Klint 1 ad 27/7 (SØB) - andet år i trak med sommerobs af ad fugl, Lørup Mose 1 SV 8/9 (PBL), Arreskov Sø blev gæstet af 1 juv fra 4/12 og året ud. Sidste iagttagelse Bagenkop 1 imm SV 12/12 (NRA).

RØRHØG *Circus aeruginosus*

Årets første Rørhøg sås 10/3 ved Dovns Klint, hvor også den sidste sås 19/10.

Fra foråret (10/3-18/6) 36 trækkende ved Dovns Klint. Fra Fyns Hoved mangler forårstræktal, men her sås 3 trækkende 9/7, samme dag også Hvepsevågetrak her.

Et flot efterår blev det på Sydlangeland med 278 trækkende Rørhøge. Disse fordelte sig således:

AUG: 224 SEP: 43 OKT: 11

Dage med mere end 10: 12 13/8, 14 17/8, 13 20/8, 13 21/8, 20 26/8, 75 27/8 (Ny dagsrekord!) og 29 28/8. Som det ses er alle de store dage fra august.

BLÅ RØRHØG *Circus cyaneus*

Forårets sidste iagttagelse er fra Keldsnor 29/4 og efterårets første Dovns Klint 25/8, en obs fra Monnet, Tåsinge 4/8 bør nok nærmere kaldes en sommerobs.

Efterårstotalen på Sydlangeland blev på 63 trækkende, flest 29/9 med 7.

HEDEHØG *Circus pygargus*

Der er iagttaget 10-11 Hedehøge, primært på Sydlangeland. Følgende er fra Sydlangeland (Gulstav og Tryggelev Nor): 1 20/5, 2 25/5, 1-2 30/5, 1 21/6, 1 6/8, 1 8/8 og 1 31/8. Derudover 1 Lindholm ved Allested 2/6 og 1 ved Henninge 10/7.

SPURVEHØG *Accipiter nisus*

Efterårstotalen på Sydlangeland blev på 4012 trækkende. De bedste dage var 410 28/8, 330 4/10 og 515 5/10. Hos Spurvehøgen er der i 1991 gode trækdage spredt lige fra ultimo august til medio oktober. Der er ingen egentlig kulmination, men mange ses primo oktober.

MUSVÅGE *Buteo buteo*

Foråret er en ret tynd omgang, idet der som sædvanlig kun er indkommet meget spredte obs fra Fyns Hoved. Herfra er der ingen dage med flere end 50 fugle, og Dovns Klint 160 10/3 bliver derfor største antal.

Det blev derimod et fint efterår både på Sydlangeland og i Fåborg/Horne-området med henholdsvis 8790 og 3795 fugle. Bedste dage på Sydlangeland blev 1000 4/10, 1396 5/10, 2500 6/10 og 975 9/10. Ved Fåborg/Horne blev bedste dage 4/10 og 7/10 med hhv. 1874 og 525 Musvåger. Som det fremgår, blev langt de fleste set i dagene 4-9/10.

FJELDVÅGE *Buteo lagopus*

Et meget sløjt år med næsten udelukkende observationer af enkelte fugle fra vinter og forår. Forårets sidste sås 19/5 og efterårets første 15/9. I efteråret trak 75 på Sydlangeland, hvoraf 25 er fra 19/10.

LILLE SKRIGEØRN *Aquila pomarina*

2 fugle observeret - begge fra juni. Gulstav 1 ad rst, senere NV 6/6 (OHG) og Gulstav 1 subad N 8/6 (OHG, SØB). SU-art.

STOR SKRIGEØRN *Aquila clanga*

Der går år imellem at denne art redder sig spalteplass i Fynsrapporten - 1991 blev et af årene. Vesteregn 1 S 17/11 (NRA). SU-art.

ØRN SP. *Aquila sp.*

Bagenkop 1 ØSØ 9/6 og Dovns Klint 1 SØ 2/10.

FISKEØRN *Pandion haliaetus*

I foråret sås 30 fugle - første iagttagelse blev Otterup 1 2/4. Herefter følger en lang række enkeltfuglsiagttagelser. Dog Sydlangeland 3 18/5, Dovns Klint 2 N 22/5 og 2 NØ 28/5. I efteråret blev der set mange Fiskeørne - max. 173 (oplagte gangere siet fra) - og man kunne både ved Tryggelev Nor og ved Brændegårdssøen i længere perioder se Fiskeørne dagligt. Det sydgående træk startede allerede 10/7 Dovns Klint 1 S. De bedste dage blev herefter Brændegård Sø 4 16/8, Dovns Klint 3

SV + Tryggelev Nor 1 rst 20/8, Sydlangeland 3 SV + Hjortø 1 22/8, Dovns Klint 5 SV + Tryggelev Nor 1 rst 24/8, Sydlangeland 4 SV + 1 rst 25/8, Dovns Klint 6 SV 26/8, Sydlangeland 9 SV + Brændegård Sø 1 rst 27/8, Sydlangeland 5 S + 1 rst + Vejlen 1 29/8, Tryggelev Nor 5 S + 3 rst 31/8 og 9 S + 4 rst 1/9 (Bedste dag), Dovns Klint 5 S 2/9 og 4 SV 3/9, Tryggelev Nor 6 rst 7/9 og 5 rst 8/9, Dovns Klint 4 S + Tryggelev Nor 4 R 16/9, Sydlangeland 2 S + 2 rst 21/9, Dovns Klint 1 + Tryggelev Nor 3 29/9, Tryggelev Nor 3 rst 12/10 og sidste fugl Dovns Klint 18/10.

TÅRNFALK *Falco tinnunculus*

Den milde vinter fik en del fugle til at holde stand, der er således indrapporteret 42 fugle fra næsten lige så mange lokaliteter i januar/februar. Fra marts og til og med juli er der indrapporteret observationer næsten dagligt, som alle varierer fra 1-5 fugle. Efteråret blev hvad trækkende fugle angår en Langelandshistorie. I alt sås 497 trækkende Tårnfalke - de største dage nævnes: Dovns Klint 16 trk 24/8, 15 SV 28/8 og 15 NV 29/8, Tryggelev Nor 15 S 1/9, Keldsnor 15 rst 2/9 er mange, Dovns Klint 32 SV 21/9 (Bedste dag), Keldsnor 15 rst + 5 SV 25/9, Dovns Klint 30 SV 27/9, 20 V 2/10, 24 SV 7/10, 30 SV 9/10 og 19 SV 12/10.

AFTENFALK *Falco vespertinus*

Der blev gjort 7 observationer i år og de fordeler sig som følger: Gulstav 1 han NØ 18/5, Vesteregn 1 2k hun 23/5, Dovns Klint 1 2k hun NØ 29/5, 1 S 7/6 og 1 han trkf 15/9, Bagenkop 1 han SØ 22/9 og Vesteregn 1 lk rst 8/10.

DVÆRGFALK *Falco columbarius*

I alt 147 fugle, som fordeler sig med 13 fra foråret, hvor bedste dag var Sydlangeland 4 NØ 20/5, og 134 fra efteråret. Første sydtrækkende sås ved Dovns Klint 22/8, herefter blev de bedste dage Dovns Klint 5 SV 14/9, 8 SV 21/9, 21 SV 29/9 (Bedste dag), 6 SV 30/9, 6 SV 5/10, 5 SV 7/10, 8 SV 9/10 og 5 SV 12/10. Sidste fugle blev Dovns Klint 2 SV 19/10.

LÆRKEFALK *Falco subbuteo*

I år sås 46-47 (Mulighed for enkelte gangere). Fordelingen mellem forår og efterår blev meget ligelig. Således sås 26-27 i perioden 3/5-17/7 og 20 i perioden 27/8-16/10. Højeste antal blev Enebærødde 3 Ø 4/5, Keldsnor 2 N 20/5, Sydlangeland 5-6 rst 8/6, Keldsnor 2 rst 10/6 og 2 rst 17/6, Sydlangeland 2 30/8, Gulstav 4 12/10 og 2 rst 13/10 samt Dovns Klint 2 16/10. Det bør nævnes, at 35-36 af alle fuglene sås på Langeland.

VANDREFALK *Falco peregrinus*

Et flot år med 15 observationer.

Alle fugle nævnes: Gulstav 1 ad han NØ 26/3 (OHG), Monnet 2 rst 30/3 (PVR), Gyldenstens Enge 1 ad rst 13/4 (THH), Dovns Klint 1 ad han NØ 30/4 (OHG), Nr Nørå Strand 1 rst 5/5 (THH), Slam-bassinet 1 2k hun 11/5, Keldsnor 1 subad hun N 22/9 (FET), Dovns Klint 1 ad han SV 28/9 (FET,SEE,OHG), Hov Nordstrand 1 juv han rst 30/9 (PRA), Vigelsø 1 ad hun 2/10, Dovns Klint 1 trk 6/10 (FET) og 1 hun V 7/10 (PRA), Monnet 1 ad hun rst 9/10 (PVR), Leammer 1 7/11 og Arreskov Sø 1 juv han 13/11 (EEH).

Hønsefugle

RØDHØNE *Alectoris rufa*

Ristinge 1 den 28/8 (FET).

Arten har sine nærmeste ynglepladser i Storbritannien, hvortil den er indført. Da den er standfugl, må eksemplaret formodes at være undsluppet fra fangenskab.

VAGTEL *Coturnix coturnix*

1 blev hørt ved Vesteregn kl. 21.30 den 21/5 (NRA).

Vandhøns

VANDRIKSE *Rallus aquaticus*

Langt størsteparten set/hørt på Sydlangeland. Arten optræder kun spredt og fåtalligt i den øvrige del af amtet. I alt registreret på 17 lokaliteter, hvoraf de 6 havde mere end 1 fugl - maxtallene herfra nævnes: Fredmosen 15 3/4, Gulstav Mose 5 7/4, Røvedam 2 22/5, Vejlen 3 5/6, Gamborg Inderfjord 3 6/6 og 9/6 samt Tryggelev Nor 4 21/9. Enkelte overvintrende: Jan. 3, feb. 1, nov. 1 og dec. 1. Alle øvrige fra perioden 28/3-14/10.

PLETTET RØRVAGTEL *Porzana porzana*

For første gang i mange år blev der ikke hørt fugle i foråret. Til gengæld blev der set to fugle i efteråret: Tryggelev Nor 1 ad + 1 lk 21-22/9 (mange observatører).

GRØNBENET RØRHØNE *Gallinula chloropus*

De største koncentrationer hos denne art registreres normalt i byernes parkområder samt i Odense Å/Odense Kanal. Årets maxtal: Odense Å (Borreby - Dalumvej) 30 8/10 + 27/10, Bispeøge 22 24/11 og Nyborg Bibliotek 17 22/12.

BLISHØNE *Fulica atra*

I særdeleshed fra Odense Fjord mange store tal. Fra lokaliteter med mere end 1000 fugle ses maxtallene for forår og efterår i nedenstående tabel.

BLISHØNE 1991	Januar-marts	August-december
Egensedybet	10000	6700
Sohovedbugten		2300
Lumby Middelgrund		4490
Tornø Kvissel	2350	
Seden Strand	2500	2260
Kertinge Nor		2000
Holckenhavn Fjord		1500
Skårupøre Sund	1813	561
Keldsnor	440	1051

Tranefugle

TRANE *Grus grus*

Årets 3-4 traner er afgjort en forbedring i forhold til sidste års enlige fugl. Gennem 1980'erne sås der dog hvert år flere fugle end i 1990 og 91 tilsammen.

Egedgård ved Keldsnor 1 trk SV efter rast 24/4 (OHG), Påø Enge 1 ad trkf 4/5 (OHG), Kølle Nor 1 rst 5/5 (SØB) og Klise Nor 1 ad rst 14/6 (SØB).

Vadefugle

I 1991 opstod to gode vadefuglelokaliteter i Fyns Amt. Den ene, beliggende i Lumby Inddæmmede Strand ved det sydlige af Odense Fjord, er et slambassin, anlagt af Odense Havnevesen. "Slambassinet" bød gennem efterårssæsonen på høje tal for virkelig mange vadefuglearter. Den anden lokalitet ligger ved Søgård på Sydlangeland. Det er et lille område, som blev sat under vand i vinteren 1990-91. Vandhullet, der fik navnet "Søgård Pyt", havde bl.a. ynglende Klyde og Lille Præstekrave i 1991, som begge er ualmindelige som ynglefugle på Langeland.

STRANDSKADE *Haematopus ostralegus*

Store koncentrationer både forår og efterår. Sidste års maxtal var på 160, hvilket blegner ved siden af dette års 6 obs af over 200. På grund af den milde vinter mange januariagttagelser med de største tal i Fællesstrand 39 4/1, 68 14/1 og 46 26/1 samt Skårupøre Sund 14 15/1 og 17 26/1.

Det blev til mange store tal gennem foråret. 4 lokaliteter havde over 100 Strandskader: Fællesstrand 120 2/2, Monnet 132 17/3, 225 24/3, 155 30/3 og 131 26/4, Mågeøerne 102 18/3 og Nr. Nørå Strand 222 5/5.

Allerede ultimo juni var efterårstrækket ved at komme godt i gang, f.eks. Nr. Nørå Strand 107 27/6. Lillestrand 260 13/7 blev eneste øvrige store tal inden efterårstrækket kulminerede i dagene 19-24/7. I disse dage et meget stort gennemtræk; af større rasttal fra perioden kan nævnes Egensedybet 163 19/7, Mågeøerne 140 23/7 og Dørholm 150 24/7. Ved Dovns Klint desuden flg. træktal: 112 SV 19/7, 403 SV 22/7 og 277 SV 23/7. Her i alt 902 trk 12/7-19/10, hvilket er klart flere end normalt. Sidste store tal var Egensedybet 310 trk SV 15/8.

Perioden september-november havde Mågeøerne 52 18/10 som største tal. I december ingen før de allersidste dage, Fællesstrand 20 30/12 og Thurø Rev 2 31/12, men mon ikke der har været fugle i Fællesstrand hele måneden?

KLYDE *Recurvirostra avocetta*

De første dukkede op den 17/3: Vejlen 4, Monnet 5 og Gyldensten 2. De største rasttal hos Klyden registreres især om foråret sædvanligvis i umiddelbar nærhed af kolonierne. 1991 var ingen undtagelse. 4 forårsobs af over 40 fugle: Kærby Fed 74 13/4, Gyldensten 50 20/4, Monnet 49 26/4 og Storeholm 90 26/5. Yngleoptællinger foreligger i år næsten kun fra Det Sydfynske Øhav. De bedste lokaliteter her i 91 var: Monnet 14 par (25 i 1990), Store Egholm 15 par (18 i 1990), Langholm Hoved 20-25 par (1 i 1990) og Storeholm 45 par (25 i 1990). Fra Langeland, hvor arten ikke yngler regelmæssigt, meldes om 1 par i Søgård Pyt.

De største "efterårstal" falder allerede i månedsskiftet juni/juli: Slambassinnet max 68 26/6, Stige Ø 32 28/6 og Egensedybet 53 2/7.

Fra august sås arten næsten kun i Slambassinnet, her dog ikke over 10 og de sidste 3 29/8. De eneste øvrige obs var Monnet 2 4/8, Østerøso 5 24/8 og 2 15/9 og en noget sen fugl - Mågeøerne 1 18/10.

LILLE PRÆSTEKRAVE *Charadrius dubius*

Første observation gjort meget tidligt, Tommerup 1 15/3, derefter Bregørbugten 1 3/4 og Bispeenge 2 5/4 som de næste. Rigtig mange iagttagelser i år fra især 2 lokaliteter indtil 8/9, hvor de sidste sås i Slambassinnet og Egensedybet.

Slambassinnet: Iagttaget 9/5-8/9, max. 10 12/5, 29/5, 12/7 og 21/7. 2-3 ynglepar.

Søgård Pyt : Iagttaget 24/5-7/8, max. 2 ad + 2 pull 10/7 og 4 1k 6/8. 1 ynglepar.

Under efterårstrækket endvidere set i Keldsnor på 6 datoer 1-15/8, max. 2 1/8 og 5/8. Til gengæld ingen rastende set i Tryggelev Nor, hvor den ellers plejer at forekomme. På amtets øvrige lokaliteter kun set spredt og i små tal.

STOR PRÆSTEKRAVE *Charadrius hiaticula*

En kuldeperiode i midten af februar medførte en sen ankomst med Vestermade 1 24/2, Egensedybet 8 26/2 samt ialt 10 fugle fra 3 lokaliteter 3/3 som de første.

Kun få større forårstal, flest Fællesstrand 23 9/3, Monnet 35 24/3 og 24 26/4 samt Nr. Nørå Strand 21 5/5.

Et enkelt større yngletal fortjener at blive nævnt: Monnet 10-11 par mod 6 i 1990.

De største efterårskoncentrationer (over 40): Lillestrand 41 13/7, Egensedybet 57 19/7 og 50 21/7 samt Slambassinnet 41 11/8, 60 13/8 og 62 14/8.

Usædvanligt mange sene fugle blev set, fra årets 3 sidste måneder således disse: Østerøso 12 5/10 og 3 6/10, Fællesstrand 1 26/10 og 2 16/11, Bøjden Nor 1 28/11 og Halen, Helnæs 1 15/12.

HVIDBRYSTET PRÆSTEKRAVE *Charadrius alexandrinus*

I lighed med 1990 et rigtig godt år med 3 iagttagelser af 4 fugle: Søgård Pyt 1 22/7 (OHG), Slambassinnet 1 2/8 (BC) og Søgård Pyt 2 ad 3/8 (OHG,NRA).

POMERANSFUGL *Charadrius morinellus*

I Keldsnor blev der iagttaget 1 på datoerne 1/9, 3/9 og 10/9 (Kurt Hansen via FET,BC). Sidst set i amtet i 1988.

HJEJLE *Pluvialis apricaria*

Flokke på flere hundrede fugle sås i begge ender af året, fra januar f.eks. Gyldensten 400 13/1 og Siø 510 26/1. Monnet blev forårets suverænt bedste lokalitet med 2000 23/3, 2500 24/3, 1500 30/3 og 1321 26/4 som maxtallene. Der blev gjort adskillige sommerobs inden efterårets første fugle så småt begyndte at dukke op i juli. Efterårets maxtal (over 1000): Storeholm 2500 21/9, Mågeøerne 3000 21/9, Nr. Nørå Strand 1600 21/9, 2000 15/10 og 2000 27/10, Skarø 2000 6/10, Enghaven (Fønsskov) 3000 27/10 samt Ny Gesinge (Tåsinge) 1200 2/11 og 12/11. De største decembertal var Ny Gesinge 800 7/12 og Skarø 600 21/12.

STRANDHJEJLE *Pluvialis squatarola*

Igen i år overvintrende Strandhjejler i Fællesstrand, her set januar-marts med max. 13 4/1 og 15 2/2. Herudover 3 andre tidlige forårs iagttagelser - Østerøso 4 og Slipshavn 6 10/3 samt Thurø Rev 2 10/4 - inden det deciderede forårstræk. I år 12 iagttagelser 5/5-7/6 (max. Storeholm 5 26/5) samt en lidt sen fugl 15/6 ved Næbbet, Skjoldnæs, Ærø. Et ringe efterår for arten. Dovns Klint 4 SV 10/7 og 1 SV 12/7 samt Keldsnor 1 18/7 blev de første observationer. Blot 4 lokaliteter med over 50 fugle: Egensedybet 60 15/9, 58 13/10 og 55 2/11, Nr. Nørå Strand 70 21/9 og 108 27/10, Monnet 200 1/10 og Skarø 51 9/11.

I lighed med sidste år en del decemberfugle. Set på 5 lokaliteter, flest Fællesstrand 12 2/12, Dørholmbugten 7 7/12 og Hofmangave 7 14/12. De sidste blev Halen, Helnæs 4 15/12.

VIBE *Vanellus vanellus*

Største tal i januar blev Keldsnor 85 13/1 - i alt set på 9 lokaliteter.
Foråret bød kun på 7 obs af over 100 fugle, med Fakkemose 320 9/3 og 350 16/3 som de største.
Som sidste år mangler der yngletal fra mange gode lokaliteter. I år blev der talt flest på Monnet med 34 par, Maden på Helnæs med 30 par og Hjortø med 23-25 par.
I 1990 blev det gennem efteråret til 17 obs af over 300 Viber. I år kun 11 og samtidig udeblev de helt store tal. Flest Gyldensten 500 27/9, Bøjden Nor 580 9/10 og Ny Gesinge 500 2/11 + 12/11.
I december kun over 100 ved Ny Gesinge på Tåsinge, max 250 1/12 og 28/12.

ISLANDSK RYLE *Calidris canutus*

Sidste års novemberfugle fra Fællesstrand blev fulgt op af to vinterobs: 1 4/1 og 2 2/2. Det er første gang - i det mindste i nyere tid - at overvintring har fundet sted her i amtet.
Fællesstrand havde desuden 25 16/3.
Fra resten af første halvår disse: Emtækær Nor 1 24-25/5, Fredmosen 65 trk Ø 10/6 og Bøjden Nor 2 13/6 (ret sent).
Efter de store træk tal i 1989 og 90 altså blot en enkelt trækobs fra foråret 91.

Første halvårs forekomst må antages at dreje sig om to forskellige racer. De 3 første obs således om den nearktiske race *C. c. islandica*, der yngler i Grønland og Nordøstcanada og overvintrer i Vesteuropa (hovedsagelig Storbritannien). I Danmark ses racen om foråret mest i Vadehavet inden fuglene i første halvdel af maj trækker videre til rasteplasser på Island og i Nordnorge. Maj/juni-observationerne drejer sig derimod om den sibiriske race *C. c. canutus*,. Denne trækker i begyndelsen af maj fra overvintringspladserne i Vestafrika til Vadehavet og herfra ult. maj/pri. juni videre til ynglepladserne i Sibirien.

Efteråret blev særdeles dårligt med kun et enkelt stort tal. De 3 første obs er fra Slambassinnet: 1 9/7, 4 ad 12/7 og 5 13/7. Maxtallene (over 15): Egensedybet 21 + 3 trk SV 21/7 og 100 28/8, Slambassinnet 19 13/8, Bøjden Nor 20 19/9, Ristinge Hale/Storeholm 16 8/9 og Fællesstrand 19 14/9.
De sidste blev Egensedybet 1 26/10 samt Fællesstrand 1 26/10 og 1 9/11.

SANDLØBER *Calidris alba*

Et udmærket år med ialt 16 fugle.
En enkelt ret sen forårsagttagelse - Bøjden Nor 1 14/6 (NB) - resten fra efteråret i perioden 21/7 (Enebærødde 1 trk NV) til 24/9 (Sylten ved Næbbe Skov, Langeland 1 rst).
Største tal: Dovns Klint 4 trk SV + Keldsnor 3 rst 20/8 og Fællesstrand 2 14/9. Ellers kun enlige fugle.

DVMGRYLE *Calidris minuta*

Hele 4 forårsobs: Thurø Rev 2 10/4 og 2 19/5, Monnet 4 25/5 og Slambassinnet 4 29/5.
Efterårets første 2 sås i Slambassinnet 9/7. Dette var desuden den klart bedste lokalitet - maxtallene blev 23 22/7, 21 20/8, 40 26/8, 47 28/8 og 43 1/9.
Øvrige lokalitetsmax. (over 1): Keldsnor 7 22/7 og 2 23/7, Dovns Klint 4 SV 19/8 og 7 SV 21/8, Østerøse 7 24/8, Thurø Rev 4 2/9, Ristinge Hale/Storeholm 16 8/9 og Egensedybet 31 8/9.
Den sidste trak ud ved Dovns Klint 29/9.

TEMMINCKSRYLE *Calidris temminckii*

I år mange iagttagelser, dog blot fordelt på tre lokaliteter:
Slambassinnet: I foråret set på 7 datoer fra 10/5 (7) - 1/6 (2). Flest på førstedatoen og 18/5 (5). I efteråret iagttaget på 23 datoer 5/7 (1) - 18/8 (1). Flest 22-23/7, 2/8 og 13/8, alle dage med 4 fugle.
Søgård Pyt: 1 11/7 og 2 3/8.
Keldsnor: 3 22/7, 3 25/7 og 1 3/8.

KRUMNABBET RYLE *Calidris ferruginea*

Ganske pæn forekomst - ikke mindst i Odense Fjord.
De første sås den 12/7: Dovns Klint 1 ad SV og Slambassinnet 2 ad rst.
Efterårets maxtal (over 10): Slambassinnet bl.a. 44 18/7, 35 21/7, 31 22/7, 38 13/8, 35 18/8 og 46 26/8, Egensedybet 27 19/7 og 50 8/9, Keldsnor 26 19/7 og 24 22/7, Østerøse 24 24/8 og Storeholm 14 8/9.
Træk sås kun i større omfang ved Dovns Klint, her 51 trk 12/7-22/9 med 13 ad SV 19/7 og 11 SV 22/7 som de bedste dage.
Årets sidste blev Keldsnor 2 rst + 6 trk 22/9, Bøjden Nor 7 25/9 og Stige Ø 1 2/10.

	Juli		August		September		Oktober	
	pri	med ult	pri	med ult	pri	med ult	pri	med ult
Rest - Slambassinnet	44	35	11	38	46	24		
Bøjden Nor		1	1	3	8	8	5	7
Keldsnor	26	24	1	8			3	
Rest - Hele amtet	104	69	13	58	79	97	25	10
Træk - Hele amtet	14	18		13	1		6	

Max. antal rastende Krumnabbede Rylere pr. 1/3 måned på tre udvalgte lokaliteter samt totalt antal rastende og trakkende i Fyns Amt 1991.

SORTGRÅ RYLE *Calidris maritima*

En total på 7 fugle må betragtes som normalt.
Fællesstrand 1 2/2 var den eneste fra første halvår.
Andet halvår: Tryggelev Nor 2 15/9, Torø 1 9/10, Keldsnor 1 trk 16/10 og Fællesstrand 1 26/10 og 2 9/11.

ALMINDELIG RYLE *Calidris alpina*

Kun små tal fra foråret. Max. (over 300) blev Strandenge ved Jersore 750 27/2, Kærby Fed 800 9/4, Storeholm 700 26/4 og 500 så sent som 26/5. De sidste fra forårstrækket sås 30/5: Bøjden Nor 12 og Flæskholm 20.

Af yngletal er der indrapporteret 3-5 par på en lokalitet og 0-1 på en anden. Der er dog gjort observationer i juni, som sandsynliggør par på yderligere to lokaliteter.

Efterårstrækkets første fugle sås i Slambassinet, 1 28/6, 2 30/6 og 2 1/7. Da der mangler tal fra Storeholm er alle større tal fra Nordfyn. Maktallene (over 500): Egensedybet 958 19/7, 960 23/7, 2000 15/9, 800 20/10, 1000 27/10 og 905 14/12, Nr. Næra Strand 600 25/8, 2400 21/9, 2000 15/10 og 2200 27/10, Flintholm 800 19/10 og Sohovedbugten 2000 22/11. Et meget stort træk i år ved Dovns Klint. Ialt 1431 12/7-25/10, flest 22/7 og 19/10 med hhv. 481 og 227.

KÆRLØBER *Limicola falcinellus*

Blot 3 fugle. Alle er fra Odense Fjord, hvor arten ellers er sjælden: Kærby Fed 1 14/7 samt Slambassinet 1 juv 14/8 og 1 juv 25-26/8 + 28/8.

BRUSHANE *Philomachus pugnax*

Et nogenlunde år med betydeligt flere fugle end i 1990. Vinteriagttagelser er usædvanlige - i år blev det til en enkelt: Gulstav 1 22/1.

Kærby Fed 3 19/4 var eneste april-iagttagelse. Fra resten af foråret 13 obs i perioden 4/5-1/6 med Noret, Tåsinge 4 8/5 og 19 9/5 samt Slambassinet 4 18/5 som de største tal.

I år blot et enkelt ynglepar.

Den første på nedtrækket sås 14/6 i Søgård Pyt. Det blev til følgende iagttagelser af mere end 10 fugle: Tryggelev Nor 13 + 9 trk SV 2/8, Slambassinet bl.a. 37 13/8 og 24 15/8, Egensedybet 90 15/8 og 97 8/9, Dovns Klint 15 trk 24/8 og Østerøso 28 24/8.

Årets sidste observationer faldt som sædvanlig i september: Østerøso 1 15/9 og Keldsnor 1 SV 22/9.

ENKELTBEEKKASIN *Lymnocyptes minimus*

Blot 6 iagttagelser af lige så mange fugle, hvilket er meget småt. Alle er set indenfor artens normale trækperiode.

Forår: Vejlen 1 7/4, Gulstav Mose 1 20/4, Bøjden Nor 1 21/4 og Store Egholm 1 27/4.

Efterår: Nørreskov Nor v. Lunkebugten 1 8/10 og Stige Ø 1 20/10.

DOBBELTBEEKKASIN *Gallinago gallinago*

I årets første to måneder ialt 26 observationer fra 12 lokaliteter med op til 4 fugle hvert sted. Dog Odense Åmunding 6 6/2 og Lossepladsen, Stige Ø 19 16/2.

Fra medio marts dukker flere fugle op. De største forårstal blev Noret 18 og Vejlen 17 17/3, Vejlen 45 7/4 og Tryggelev Nor (Nordengen) 102 1/5.

To lokaliteter domerede efterårstallene - Slambassinet med max. 77 13/8 og 79 15/8 og Keldsnor med max. 83 13/8 og 52 16/8. Ved Dovns Klint ialt 170 trk., max. 40 26/8 og 70 22/9. I december blot Noret, Tåsinge 1 7/12 og 1 28/12.

SKOVSNEPPE *Scolopax rusticola*

3 vinterobs - Hesbjerg Skov 1 24/1, Langesø 1 6/2 og Fredmosen 1 25/2 - ellers sås den første ved Langesø 10/3.

Flere end normalt indrapporteret fra yngletiden. Flest spillende fugle blev det til i Langesø-området med 6 2/4 og 7/5 (bestanden her bedømt til 10-15 par) samt Svanninge Bakker med 8 7/6.

Som sædvanlig ikke det store fra efteråret, dog nogle tidlige fugle ved Vesteregn (1 5/9 og 3 6/9), samt 4 obs af lige så mange individer 16-25/10, heraf 3 fra Sydlangeland.

STOR KOBBERSNEPPE *Limosa limosa*

De første dukkede op 24/3 med 2 på Monnet. Denne lokalitet er den eneste fra foråret, hvor der sås mere end 2. Max. 8 30/3, 8 1/4, 29 26/4 og 8 25/5. Som observationerne antyder ynglede her 4 par. Yderligere 3 par taltes på lige så mange andre lokaliteter.

Efterårstræk sås fra 18/7 Slambassinet 1 og de største tal blev Bøjden Nor 3 6/9, Storeholm 8 8/9, Keldsnor 3 14/9 og Bøjden Nor 9 23/9 samt 9 25/9, som samtidig var efterårets sidste iagttagelse. Meget sent med så mange fugle.

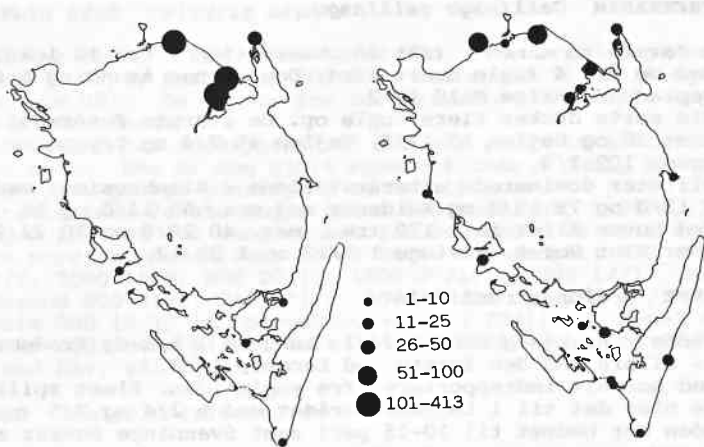
LILLE KOBBERSNEPPE *Limosa lapponica*

Et par vinterfund: Fællesstrand 1 4/1 og 1 2/2 (også set her november-december 1990) og Thurø Rev 1 20/2-9/3. Ellers sås de første 5 på Monnet 17/3. De største forårstal sås på de traditionelt bedste lokaliteter: Dørholmbugten 100 29/4, 146 4/5 og 400 10/5, Egensedybet 146 4/5 og Nr. Næra Strand 413 5/5.

Desuden en stor trækobs - Dovns Klint 250 NØ 28/5. Forårets sidste rastede i Keldsnor 7/6.

De første på nedtrækket blev Nr. Næra Strand 8 27/6 og Monnet 1 7/7. Mange fugle sås fra juli og helt hen i november, med flg. obs af over 40: Enebærøde 55 trk SV 21/7, Mågeøerne 70 5/9, Egensedybet 42 15/9, 45 6/10 og 43 27/10 samt Nr. Næra Strand 76 27/10.

I november blev det til disse: Egensedybet 2 2/11 og 37 17/11, Fællesstrand 3 9/11 og 2 16/11 samt Bøjden Nor 1 15/11. Ingen fra december.

Kortene viser maxtallene pr. lokalitet af rastende Lille Kobbersnepe i 1991. Til venstre forår og til højre efterår.

LILLE REGNSPOVE *Numenius phaeopus*

Arreskov Sø 80 trk 0 19/4 blev årets første. Ellers ingen større forårsobs inden de sidste sås 28/5: Downs Klint 21 NØ. Efterårets første fugl sås ved Gulstav 15/6. Max. 3 rastende pr. lokalitet bortset fra Slambassinnet 5 12/7, 7 4/8 og 4 28/8, Lillestrand 7 13/7, Keldsnor 34 3/8 og Maden, Helnæs 8 1/9. En del trækobs fra Langelands sydspids, ialt 85 trk gennem efteråret, max. 14 29/6, 16 13/7 og 37 8/8 samt årets sidste 22/9.

STOR REGNSPOVE *Numenius arquata*

I vintermånederne udelukkende set omkring Fyns Hoved med flest i Fællesstrand: 45 4/1, 47 14/1 og 48 2/2.

Fra medio marts dukker arten også op på andre lokaliteter, f.eks. Hofmangave 85 23/3 og Jersore 50 24/3.

Trækkende fugle sås hovedsagelig i perioden medio april til primo maj - i alt ca. 1300 mod ca. 1450 i '90. De bedste dage blev følgende:

21/4: Tryggelev Nor 80 rst + 210 Ø, Bukkemose Strand 89 NØ (sandsynligvis gengangere fra TN - set i samme tidsrum) og Gulstav 50 Ø.

24/4: Gulstav 165 Ø.

26/4: Spodsbjerg 300 trk.

28/4: Vigelsø 100 N og Tryggelev Nor 170 Ø.

5/5: Nr. Nørå Strand 55 rst og Keldsnor 51 Ø.

6/5: Fåborg 111 SØ.

Forårets 25 sidste rastede i Fællesstrand 7/5.

3 fugle på Monnet 25/5 kan godt ligne oversomring.

For Stor Regnsøve startede efteråret allerede 7/6, hvor ikke mindre end 235 trak SV ved Gulstav. Ved Downs Klint og Gulstav i alt 543 trk gennem efteråret - den sidste 11/10.

Det blev kun til få større rasttal. Flest på flg. lokaliteter: Egense dybet 34 2/7 og 20 28/8, Fællesstrand 51 26/10, Nr. Nørå Strand 20 27/10 og Fællesstrand 30 2/12. Alle december-obs er fra Fællesstrand.

SORTKLIRE *Tringa erythropus*

En meget tidlig fugl blev set i Keldsnor 1/4. De næste sås på et mere normalt tidspunkt - Tryggelev Nor 1 25/4 og 1 28/4. I alt blev det til 19 Sortklirer 25/4-19/5. Desuden 2 sene eksemplarer i Tryggelev Nor 25/5.

Efterårets første blev Søgård Pyt 2 9/6. I Odense Fjord sås flere fugle end nogensinde før. Slambassinnet 32 12/8 og Egense dybet 30 15/8 var de største tal. Østerø sø blev dog årets bedste lokalitet med 21 24/8, 33 15/9 og 23 5/10 som maxtallene. Forekomsten i den øvrige del af amtet var ikke imponerende. 6 lokaliteter havde 6-10 fugle som max.: Nr. Nørå Strand, Bøjden Nor, Monnet, Tryggelev Nor, Søgård Pyt og Keldsnor. Årets sidste blev Bøjden Nor 7 6/10 og 8 9/10.

RØDBEN *Tringa totanus*

Mange store tal. Især fra Odense Fjord, hvor de hidtil største koncentrationer blev registreret.

I januar og februar kun større ansamlinger omkring Fyns Hoved (Fællesstrand og Lillestrand) samt i Odense Fjord. Det største tal blev 55 ved Odense Å's udløb 6/2.

Forårstrækket startede i marts og ebbede ud i starten af maj.

Ved Kørby Fed blev det til denne flotte serie:

128 29/3, 300 9/4, 135 13/4, 112 4/5 og 68 5/5.

Af andre store tal kan nævnes Dørholm 75 13/4, Monnet 56 26/4 og Nr. Nørå Strand 90 5/5.

Blandt størsteparten af indsenderne til lokalitetsregistret kan der godt savnes lidt entusiasme med hensyn til at lave yngleoptællinger. For Rødben og mange andre arter foreligger der således kun fyldestgørende tal for den sydlige del af amtet. Flest blev talt på Monnet med 26 par og på Birkholm med 25 par. Fra efterårstrækket kun to større tal: Nr. Nørå Strand 102 27/6 og Egense dybet 205 19/7. Ellers max 50 fugle pr. lokalitet. I november/december flest i Fællesstrand: 41 10/11, 40 23/11 og 50 2/12.

Kun tre observationer er angivet at dreje sig om racen Islandsk Rødben *T. t. robusta*: Bagenkop 1 16/2, Ristinge Hale 2 18/2 og Halen, Helnæs 20 6/12.

Formentlig drejer stort set samtlige Rødben set fra oktober til februar sig om denne race, så hermed en opfordring til at prøve at racebestemme vinter-Rødbenene.

HVIDKLIRE *Tringa nebularia*

En enkelt vinterobs, Skårupøre Sund 1 21/2, og allerede 20/3 sås hele 12 på Monnet. Ellers blev de første Vejlen 2 6/4 og Noret 1 12/4. Største forårstal: Fællesstrand 13 1/5 og 3/5, Kærby Fed 21 5/5 og Nr. Nørå Strand 35 5/5. Som tallene antyder tydelig trækulmination i de første dage af maj. Der blev set mange sene forårsfugle. Iagttaget regelmæssigt helt frem til 31/5.

Efterårets første sås i Søgård Pyt 9/6. Set i mindre antal over det meste af amtet. I Odense Fjord dog helt ukontrollerede koncentrationer.

Maxtallene (over 20): Keldsnor 24 12/7, Egensedybet 335 19/7 (Ny Fynsrekord) og 57 21/7, Bøjden Nor 23 25/7, Vigelsø 55 9/8 og 100 4/9 samt Fællesstrand 25 7/10. Årets sidste blev Vejlen 14 19/10, Bøjden Nor 3 20/10 og Tryggelev Nor 2 1/11. Desuden en vinterobs: Monnet 1 21/12.

SVALEKLIRE *Tringa ochropus*

Forårets første sås i Keldsnor 1-2/4 og de sidste 12 (!) ved Langesø 26/5. Ellers max. 3 sammen. I alt 29 forårsfugle. Tryggelev Nor 1 12-13/6 og Slambassinnet 2 4/9 blev yderdatoer for efterårstrækket. Store koncentrationer blev det kun til i Slambassinnet, max. 24 31/7, 17 5/8, 16 7/8 og 18 15/8. Herudover blot 4 obs af over 5 fugle: Gulstavvej (nr. 14) 9 20/6, Keldsnor 6 22/7 og 7 6/8 samt Dovns Klint 7 trk SV 14/8.

TINKSMED *Tringa glareola*

Søgård Pyt 1 24/4, Tryggelev Nor 9 1/5 og Longelse 2 3/5 var førsteiagttagelserne og de sidste blev Søgård Pyt 1 3/9, Ristinge Hale 1 8/9 og Østerøso 4 15/9. Ingen iagttagelser mellem 20/5 og 9/6. 3 lokaliteter havde mere end 10 fugle: Slambassinnet 21 31/7 og 24 7/8, Tryggelev Nor 34 2/8, 15 6/8 og 14 17/8 samt Monnet 11 4/8.

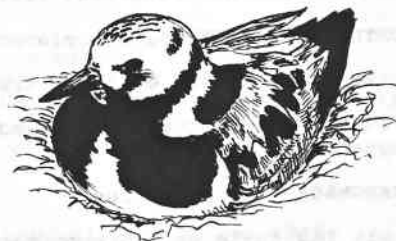
MUDDERKLIRE *Actitis hypoleucos*

Forårets første blev Bukkemose Strand 1 27/4 og Hjelms hoved 4 28/4 og de sidste Langesø 2 28/5 og Bøjden Nor 1 30/5. Foråret forløb som sædvanlig uden de store koncentrationer - Bispøenge 6 4/5, Hovedsø (Avernakø) 7 20/5, Arreskov Sø 9 21/5 og Langesø 6 26/5 blev de største tal. Slambassinnet 2 1/7 og Fyns Hoved 4 5/7 samt Dovns Klint 1 SV 4/9 og Østerøso 2 15/9 var henholdsvis efterårstrækkets 2 første og sidste obs. Meget få store tal, således kun 3 obs af over 20: Keldsnor 30 18/7 og 33 4/8 samt Slambassinnet 23 12/8.

STENVENDER *Arenaria interpres*

I alt 69 fugle når oplagte gengangere er sorteret fra (mod 61 i 1990). De første sås 5/5: Keldsnor 1 og Nr. Nørå Strand 3. Som sidste år blev forårets maxtal fra Birkholm med 4 27/5. Første halvårs sidste fugle sås 29/5: Odden 1 og Hjortø 1.

I Det Sydfynske Øhav blev det i år til 2-4 ynglepar. Dette er omtrent uændret status i forhold til de sidste mange år. Efterårets første blev Thurø Rev 1 18/7 og Keldsnor 4 ad 19/7. Flest sås ved Enebærødde med 15 21/7 og i Slambassinnet med 6 13/8. De sidste var Fællesstrand 2 31/8 og Egensedybet 1 15/9. Desuden en meget sen observation: Monnet 4 24/11.

ODINSHANE *Phalaropus lobatus*

Et virkelig godt år med i alt 7-9 fugle. Alle nævnes: Slambassinnet: 1 ad han i sommerdragt 22/7, 1 lk 8/8 + 10-12/8 og 1 lk 20/8. Tryggelev Nor: 4 trk efter rast 7/9 og 2 (gengangere?) 8/9.

De 4 fugle i Tryggelev Nor må være fynsrekord.

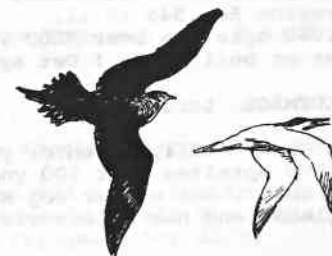
Kjover

MELLEMKJOVE *Stercorarius pomarinus*

En nordtrækkende ungfugl blev set ved Hørseklint ved Fyns Hoved 10/11. "Fugle i Århus Amt 1991" nævner, at der ved Fornæs i Østjylland sås nordtrækkende unge Mellemkjover i dagene omkring den 10/11. Sandsynligvis fugle, som af en NV-storm er blæst ind i Kattegat og er på vej tilbage til Nordsøen igen. Desuden er en enkelt fugl indleveret til udstopning, fundet død på Ærø i efteråret.

ALMINDELIG KJOVE *Stercorarius parasiticus*

28 iagttaget i efteråret.
August: 3 ved Dovns Klint.
September: I alt 7 på Langeland og Tåsinge.
Oktober: 14, heraf de 13 5/10 ved Bukkemose Strand på Sydlangeland.
November: I alt 4 nordtrækkende ved Hørseklint den 9. og 10..

Måger

Måge- og ternegruppen færdiggjorde i 1990 et treårigt optællingsprojekt for ynglefuglene i Fyns Amt. Så naturligt nok er der i 1991 ikke indkommet ret mange yngletal for disse fuglegrupper. I det følgende er det derfor hovedsagelig yngletallene fra 1990 som der refereres til.

SORTHOVEDET MÅGE *Larus melanocephalus*

Eneste iagttagelse er en NV-trækkende ungfugl ved Dovns Klint 30/5.

I 1989 ynglede et par Sorthovedet Måge på Vestfyn og fik 3 unger på vingerne. I 1990 blev et par set i yngletiden.

DVÆRGMÅGE *Larus minutus*

I alt 140 fugle er indrapporteret, heraf de 135 fra Sydlangeland.

Igen i år er der vinteriagttagelser: Bagenkop 1 ad 2/1 og 3/1, Dovns Klint 2 ad 7/2 og Bagenkop Havn 1 16/2.

De største tal fra foråret: Dovns Klint 52 trk SØ 6/4, Bukkemose Strand 10 trk SØ 10/5 og Fredmosen havde 5 rastende den 19/5.

Største tal fra efteråret: Bukkemose Strand 8 ad + 6 juv trk S 5/10 og 13 ad trk S 17/11.

De finske, russiske og baltiske Dværgmågers trækrute går gennem Østersøen. De største antal ses derfor på Langeland i forbindelse med sydlig og østlig vind.

HÆTTEMÅGE *Larus ridibundus*

De største rasttal: Dovns Klint 3000 7/2, Arreskov Sø 2500 11/3, Hofmangave 10000 23/3 og Thurø Rev 1500 30/4.

De store hættemågekolonier er ikke optalt i år. Men det kan nævnes, at der i 1990 blev optalt mindst 18.000 ynglepar i Fyns Amt, heraf næsten halvdelen i Odense Fjord.

STORMMÅGE *Larus canus*

Kun beskedne rasttal fra foråret. De største tal fra efteråret blev Bukkemose Strand 1350 20/9, Tryggelev Nor 600 22/9 og Arreskov Sø 1545 16/11.

I 1990 optaltes over 5000 ynglepar. De 5 største stormmågekolonier er beliggende i Det sydfynske Øhav.

SILDEMÅGE *Larus fuscus*

Ses kun fåtalligt udenfor ynglepladserne.

I 1990 optaltes over 100 ynglepar, heraf de 50 på Vresen i Storebælt. Her er der dog kun talt 15 par i 1991. Den fynske ynglebestand har ellers vist stor fremgang i de seneste år.

SØLVMÅGE *Larus argentatus*

Som altid er de største rasttal fra Arreskov Sø, hvor der i vintermånederne opholder sig op til 3000 Sølvmåger. 7500 ynglepar i 1990. 3 af de største kolonier er også optalt i 1991:

Bredholm 650 par (550 par i 1990)
Store Egholm 600 par (500 par i 1990)
Bastholm 300 par (500 par i 1990)

Et eksemplar af den gulbenede Østersø-variant af Sølvmågen rastede i Bagenkop Havn 26/1 og ved Knudshoved sås 2 26/4. Gulbenet Sølvmåge yngler bl.a. på Christiansø og var tidligere regnet som en selvstændig race. Nu anses den blot som en farvevariant.

GRÅMÅGE *Larus hyperboreus*

Eneste iagttagelse: Dovns Klint 1 ungfugl trak SØ den 19/5.

SVARTBAG *Larus marinus*

Eneste observation af over 100 fugle: Dovns Klint 270 rastende den 7/2.

Største yngletal i 1991: Bredholm 14 par, Odden 15 par og Vresen 25 par.

RIDE *Rissa tridactyla*

Iagttagelser af 8 eks.: Fåborg Havn 1 11/1 og 4 12/1, Tryggelev Nor 1 juv 17/8, Bukkemose Strand 1 juv 22/9 og Bagenkop Havn 1 2k 16/12.

Terner

ROVTERNE *Sterna caspia*

Tryggelev Nor 1 30/7 og 31/7. Sidstnævnte dato blev der også set Rovterner ved Ristinge og Dovns Klint. På havet ud for Tryggelev Nor trak 1 den 11/8. Rovterner ses fåtalligt på Sydlangeland hvert år i juli-august.

SPLITTERNE *Sterna sandvicensis*

Første obs Fællesstrand 3 16/3 og sidste Bagenkop Havn 2 9/10. Ellers intet væsentligt at bemærke.

FJORDTERNE *Sterna hirundo*

Kun spredte forårsiagttagelser med den første i Hannebjerg Mose 1/5. Fjordterner yngler kun fåtalligt på Fyn med under 50 par ialt. Fra efteråret kun et enkelt bemærkelsesværdigt tal: Dovns Klint 260 trækkende 20/8. De sidste 2 sås i Tryggelev Nor 22/9.

HAVTERNE *Sterna paradisaea*

Ingen nævneværdige rast- eller træktaal. De første set 13/4 og den sidste 5/10.

I Fyns Amt yngler cirka 1500 par Havterner i et halvt hundrede kolonier. Ny yngleplads i år: 100 par ved Odenses nye havneterminal ved Lindøværftet.

DVMERGTERNE *Sterna albifrons*

Set i mindre antal fra april til september.

Største tal: Thurø Rev 8 30/4, Tryggelev Nor 10 10/5, Næbbet ved Skjoldnæs (Ærø) 6 2/7 og Dovns Klint 6 7/8.
8 ynglepar er indrapporteret.

SORTTERNE *Chlidonias niger*

Kun observationer af 22 fugle fra 5 lokaliteter: Brændegårdsøen, Arreskov Sø, Tryggelev Nor, Dovns Klint og Kærby Fed. Store Sortterneforekomster sker kun i forbindelse med varme sydøstenvindsperioder i maj-juni.
Ingen ynglepar i 1991.

Alkefugle

LOMVE *Uria aalge*

1991 var et temmelig dårligt år, hvad angår observationer af Lomvien, hvorfor samtlige obs nævnes: Fyns Hoved 1 14/1, Bøjden Fægehavn 1 19/1, Fyns Hoved 4 V 9/11 og Horseklint 12 N 10/11. I alt 18. Der er forhåbentlig mange Lomvier omkring Fyn, som ikke er blevet observeret.

ALK *Alca torda*

I alt 11 observationer af 261 fugle, hvorfor kun de største nævnes: Lillebælt (Snævringen) 25 9/3 og 200 17/3, Lillebælt (Fåborg-Gelting) 7 N 9/5 og Horseklint 13 N 10/11. Herudover er Alken observeret i Helnæs Bugt, ved Dovns Klint og på Avernakø.

ALK/LOMVE *Alca torda/Uria aalge*

4 observationer af over 10: Føns Vig 230 28/5, Horseklint 40 N 9/11, Fyns Hoved 10 V 9/11 og Horseklint 110 N 10/11.

TEJST *Cephus grylle*

Tejsten er Fyns eneste ynglende alkefugl. I år med kun 3 par, alle på Mejlø.
Alle amtets øvrige observationer er også fra Fyns Hoved med omkringliggende øer. Største enkeltobservation var kun 7 fugle på Mejlø den 13/7 - samme dag som de 3 ynglepar blev observeret.

SØKONGE *Alle alle*

4 fugle observeret i 1991, alle nævnes: Lindelse på Langeland 1 fundet 7/2 (døde senere) og 3 N-trk fugle ved Horseklint 10/11.

Duefugle

HULDUE *Columba oenas*

Der er i '91 set 465 Hulduer i amtet, heraf langt hovedparten på Langeland.

Største tal fra foråret: Dovns Klint 18 trk 27/2.

Store tal fra efteråret: Dovns Klint 76 trk 7/10 og 76 trk 9/10.

Største observation udenfor Langeland: Horseklint 3 trk 23/3.

RINGDUE *Columba palumbus*

I alt observeret 80.000 fugle i 1991 mod ca. det dobbelte i 1990. Ingen træktaal større end 1000 i foråret. For efteråret nævnes de største: Dovns Klint 5650 13/10, 15000 19/10 og 14000 6/11. Endvidere blev der set 4500 rastende ved Gudskov 15/12.

TURTELDUE *Streptopelia turtur*

Der blev i 1991 set 5 Turtelduer i amtet, alle i juni måned. Alle nævnes hermed: Broløkke 2, Søgård Pyt 1, Dovns Klint 1 og mellem Nordenbro og Magleby 1.

Ugler

SLØRUGLE *Tyto alba*

En set i maj måned. Lokaliteten hemmeligholdes.

KIRKEUGLE *Athene noctua*

Set og hørt to steder ved Odense Fjord i marts/april måned. Endvidere hørt et sted på Midtfyn i juli måned. Lokaliteterne hemmeligholdes.

SKOVHORNUGLE *Asio otus*

Der blev i 1991 iagttaget 38 af denne art, nøjagtig det samme som i 1990. Største observationer blev: Enebærøde 3 13/1, Gulstav 3 16/2, Løgeskov 11 18/2 og Storskov 3 27/6.

MOSEHORNUGLE *Asio flammea*

Der blev kun set 15 Mosehornugler i 1991. 2 blev set 14/2 på Urehoved, Ærø. Alle øvrige observationer er enkeltobservationer jævnt fordelt over amtets strandenge. Lige mange observationer forår og efterår.

Sejlere

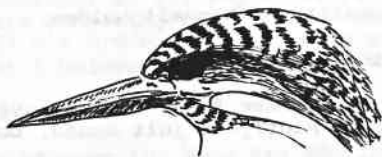
MURSEJLER *Apus apus*

Årets første Mursejler blev set ved Fruens Bøge 4/5. Maxtal i foråret: Dovns Klint 7200 trk 3/6. 9/7, dvs. midt i ynglesæsonen, blev der ved Dovns Klint observeret ikke færre end 12.000 trækkende fugle. Et så stort træk midt i ynglesæsonen skyldes, at Mursejleren er meget afhængig af insektmængden i luften og derfor meget følsom overfor vejrligets ændringer. Derfor trækker Mursejleren, når dårligt vejr nærmer sig, væk fra yngleområdet, mod vinden, for at nå uvejrscentrrets bagside (hvor fødemængden er god). Så snart det dårlige vejr er overstået vender Mursejleren tilbage til yngleområdet igen. Dette vejrtræk kan strække sig over meget store afstande, op til flere tusinde kilometer. I perioden, hvor forældrefuglene er bortrejst pga. vejret, går ungerne i en dvalelignende tilstand, hvor de kan overleve i flere dage. Derfor varierer redetiden for ungerne meget - fra 33 til 56 dage. Endelig bør man bemærke, at Mursejleren først yngler 2 år gammel, og at der derfor i vejrtrækket er mange et-årige individer. Et stort træk tal fra efteråret: Dovns Klint 11.000 24/8. De sidste 4 blev set 7/10 - også ved Dovns Klint.

Skrigefugle

ISFUGL *Alcedo atthis*

Der er i 1991 observeret 14 Isfugle i amtet. Flere af fuglene er observeret over en længere periode, således er en Isfugl set jævnligt fra 18/10-31/12 ved Vejlen, Tåsinge. Observationerne af arten er i øvrigt spredt over hele året og hele amtet.

BIÆDER *Merops apiaster*

Den eneste observation af denne art var 1 rastende 16/6 ved Gulstav Mose (MK).

HÆRFUGL *Upupa epops*

2 observationer i 1991, der begge skal nævnes: Stavreshoved 1 23-24/4 og Keldsnor 1 21/10.

Spættefugle

VENDEHALS *Jynx torquilla*

6 observationer på Fyn i 1991, heraf de 5 i maj måned (Den fynske Landsby, Enebærøde, Troelse og 2 på Fyns Hoved). Herudover en enkelt på Fyns Hoved midt på sommeren.

GRØNSPÆTTE *Picus viridis*

For første gang i adskillige år er der gjort observationer, der tyder på, at arten yngler på Fyn, idet en fugl blev observeret 3 gange i april og maj måned. Dette var samtidig eneste observation af denne kønne spætte på Fyn. Lokaliteten hemmeligholdes.

STOR FLAGSPÆTTE *Dendrocopos major*

Som sædvanlig mange observationer på Fyn - flest fra Langesø, hvor der i 1991 var ca. 20 ynglende par.

LILLE FLAGSPÆTTE *Dendrocopos minor*

2 enkeltobservationer, der begge skal nævnes: Gulstav Østerskov 1 31/8 og Arreskov Sø 1 15/12.

	Første	Sidste
Gøg	14/04 Tryggelev Nor	21/09 Tryggelev Nor
Digesvale	07/04 Vejlen	15/10 Trygg. Nor/Dovns Kl.
Landsvale	04/04 Tullebølle	09/11 Keldsnor
Byvale	17/04 Vesteregn	07/10 Dovns Klint
Skovpiber	13/04 Fyns Hoved	05/10 Dovns Klint
Hvid Vipstjert	07/03 Gulstav	29/10 Dovns Klint
Nattergal	04/05 Lumby	15/08 Keldsnor
Rødstjert	26/04 Kerteminde	26/09 Dovns Klint
Bynkefugl	03/05 Næbbet. Zrø	14/10 Tryggelev Nor
Stenpikker	06/04 Odense Kanal	27/09 Keldsnor
Kærsanger	29/04 Noret, Tåsinge	04/07 Odense Å/Fjordmarken
Rørsanger	04/05 Keldsnor	01/09 Bøjden Nor
Gulbug	16/05 Thurs Rev	06/10 Odense Å
Gædesanger	25/04 Bøjden Nor	01/09 Odense Å
Tornsanger	26/04 Fyns Hoved	23/09 Langesø
Havesanger	21/04 Tryggelev Nor	25/10 Bøjden Nor
Munk	24/03 Fyns Hoved	12/10 Gulstav
Skovsanger	06/05 Langess	23/06 Norud Skov
Gransanger	08/03 Fåborg	26/10 Fåborg
Løvsanger	06/04 Gulstav	07/10 Fåborg
Grå Fluesnapper	11/05 Fyns Hoved	25/09 Langess
Broget Fluesnapper	30/04 Gulstav/Lumby	20/08 Keldsnor

Første- og sidsteiagttagelser af diverse trækfugle i Fyns Amt 1991.

Spurvefugle

TOPLÆRKE *Galerida cristata*

I alt 20 Toplærker observeret i 1991, heraf er de 17 observeret i foråret og kun 3 om efteråret. Alle observationer er som i de seneste år fra Odense-området. Ca. halvdelen af observationerne er fra Rosengårdscentret.

HEDELÆRKE *Lulula arborea*

I alt observeret 74 fugle, hvilket er væsentligt flere end i 1990, hvor der kun blev set 40 fugle. Alle, bortset fra en, er fra efterårstrækket. Alle efterårsobservationer er fra Sydlangeland. Største enkeltobservationer: Dovns Klint 16 trk 28/9 og 20 trk 5/10.

RØDSTRUBET FIBER *Anthus cervinus*

I 1991 blev der observeret 12 Rødstrubede Fibere, hvilket er flere end i de foregående år (bortset fra 1990). Næsten alle observationer er fra Sydlangeland i perioden 3/9-9/10.

SKÆRPIBER *Anthus spinoletta*

I alt 86 observationer. De største tal nævnes: Bagenkop Havn 5 16/2, Stige Ø 5 16/11, Torø 7 18/11 og Bagenkop Havn 8 15/12.

GUL VIPSTJERT *Motacilla flava*

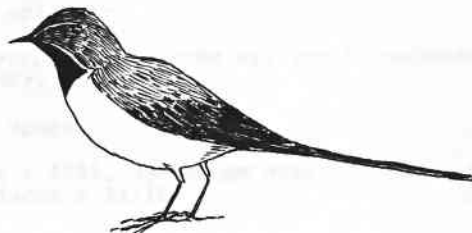
Første observation 25/4 Keldsnor og sidste 1/11 Tryggelev Nor. Største observationer nævnes: Dovns Klint 1400 trk 24/8 og 300 trk 27/8, Vesteregn 600 29/8, Keldsnor 300 29/8 og Dovns Klint 1680 trk 3/9.

NORDLIG GUL VIPSTJERT *Motacilla flava thunbergi*

I 1991 blev der set 218 fugle fordelt på 5 observationer. Store observationer: Fyns Hoved 100 11/5 og Fællesstrand 75 16/5. Eneste efterårsobservation er Vesteregn 18 4/9.

BJERGVIPSTJERT *Motacilla cinerea*

Der blev i 1991 i alt observeret 78 fugle. Største observation: Dovns Klint 14 5/10, alle øvrige observationer var på 1-6 fugle.

HVID VIPSTJERT *Motacilla alba*

En enkelt vinteriagttagelse: Fåborg 1 10/12.

SILKEHALE *Bombicilla garrulus*

1991 blev endnu et invasionsår: I 1991 med 2529 fugle. Observationer af over 100 nævnes: Keldsnor 135 24/11, Vesteregn 160 1/12 og Nyborg 200 15/12.

VANDSTÆR *Cinclus cinclus*

Der blev i 1991 set 34 fugle fordelt på ca. 10 lokaliteter. Ingen observationer på mere end 2 fugle. Forårets sidste observation var Silkeå 2 26/3 og efterårets første Harritslevgård Møllebæk 1 24/10.

BYNKEFUGL *Saxicola rubetra*

Der er i alt observeret 188 Bynkefugle i 1991. Den første 3/5 ved Skjoldnæs og den sidste 14/10 ved Tryggelev Nor. De største observationer: Fyns Hoved 50 11/5, Gulstav 30 26/5 og Keldsnor 20 29/8.

STENPIKKER *Oenanthe oenanthe*

Der blev i 1991 set 224 Stenpikkere. Den første 6/4 ved Odense Kanal og den sidste 27/9 ved Keldsnor. Største observationer: Gulstav 20 26/5 og Vesteregn 32 4/9.

RINGDROSSEL *Turdus torquatus*

Årets total blev 36 fugle mod 27 i 1990. Alle observationer bortset fra en enkelt er forårsobservationer. Årets første blev set 14/4 ved Tryggelev Nor. Den største observation blev 6 fugle i Gulstav Østerskov 30/4.

SJAGGER *Turdus pilaris*

Kun store tal nævnes: Monnet 1200 12/1, Nordenbro 1500 15/1, Vesteregn 3000 28/10, Keldsnor 1500 6/11 og Dørholm 2000 15/12.

VINDROSSEL *Turdus iliacus*

Total for 1991 blev ikke mindre end ca. 34500, heraf alene 33000!! trækkende 3/10 ved Dovns Klint. Andre større observationer: Odense 50 22/3, Keldsnor 100 16/10 og Dørholm 500 15/12.

MISTELDROSSEL *Turdus viscivorus*

1991 blev et noget dårligt år, med kun 200 fugle fordelt på 66 observationer. De største tal nævnes: Keldsnor 12 12/3 og 10 16/3, Dovns Klint 15 3/10 og 20 7/10 samt Sdr. Hjørne 32 7/10.

GRÆSHOPPESANGER *Locustella naevia*

Der var i 1991 i underkanten af 20 syngende fugle fordelt på 14 lokaliteter. Flest på Langeland og Sydfyn. Årets første observation: 28/4 i Fredmosen.

FLODSANGER *Locustella fluviatilis*

Kun en enkelt syngende fugl observeret mange gange i perioden 23/6-9/7 ved Dalum Papirfabrik, Odense Å.

SAVISANGER *Locustella luscinioides*

I 1991 kun observeret i Fredmosen, med 5 fugle 7/6 som største observation. Første observation 25/4.

SIVSANGER *Acrocephalus schoenobaenus*

Blot 8 fugle fra 6 lokaliteter. Det blev til 2 eks. i Fredmosen og Tryggelev Nor, mens Langesø, Kulemose, Gulstav Mose og Fakkemosen havde enlige fugle.

DROSSELRØRSANGER *Acrocephalus arundinaceus*

En enkelt fugl iagttaget i Fredmosen 7/6 (EEH).

HØGESANGER *Sylvia nisoria*

En enkelt ungfugl observeret ved Tryggelev Nor 1/8 (FET).

MUNK *Sylvia atricapilla*

To fugle blev set i vinterperioden: Tommerup 1 han 2-4/1 og 1 hun 13/1 (begge fouragerende på udlagte æbler!) og Nyborg 1 10/2.

HVIDBRYNET LØVSANGER *Phylloscopus inornatus*

En enkelt fugl observeret ved Vesteregn 8/10 (FET).

GRANSANGER *Phylloscopus collybita*

En enkelt vinteriagttagelse: Lumby 1 15/1.

SIBIRISK GRANSANGER *Phylloscopus collybita tristis*

En enkelt fugl observeret ved Vesteregn 8/10 (FET).
SU-race.

RØDTOPPET FUGLEKONGE *Regulus ignicapillus*

Alle observationer nævnes: Lunden 2-4 27/4, Vesteregn 1 10/5 og samme sted 1 8/10.

LILLE FLUESNAPPER *Ficedula parva*

Der blev i 1991 set 8 fugle. Alle observationer nævnes: Gulstav Vesterskov 3 24/5, Gulstav 2 30/5, Tommerup 1 23/6, Sdr. Hjørne 1 7/10 og Humble 1 14/10.
Til sammenligning blev der i 1990 kun observeret en enkelt Lille Fluesnapper.

SKÆGMEJSE *Panurus biarmicus*

Alle observationer i 1991 er fra Sydlangeland. Set på følgende lokaliteter: Tryggelev Nor, Fredmosen, Keldsnor og Dovns Klint. Største observationer: Fredmosen 8 7/6 og Tryggelev Nor 9 27/10 samt 11 28/10.

PUNGMEJSE *Remiz pendulinus*

Et meget dårligt år med kun 26 fugle mod 107 i 1990 og 284 i 1989. Første observation ved Keldsnor 4/4 og den sidste i Gulstav Mose 10/10. Årets største observation: Dovns Klint 5 trk 15/8.

PIROL *Oriolus oriolus*

Endnu et dårligt år for denne art. I 1991 kun 14 fugle. Årets første 25/5 i Sellebjerg og den sidste allerede 22/6 i Lundsgård Skov.

RØDRYGGET TORNSKADE *Lanius collurio*

Atter et dårligt år med 34 fugle mod 83 i 1990. Største enkeltobservation: Fyns Hoved 6 7/6. Årets første 10/4 på Fyns Hoved og de sidste 2 13/9 ved Dovns Klint.

STOR TORNSKADE *Lanius excubitor*

Endelig en fugl med fremgang i 1991, med 24 forårsobservationer og 15 i efteråret, heraf kan enkelte være gengangere. Alle observationer er enkeltobservationer bortset fra 2 ved Sollerup 6/11.

NØDDEKRIGE *Nucifraga caryocatactes*

I 1991 blev der set 36 Nøddekriger, alle i perioden 28/9-26/10. Alle observationer er fra Sydlangeland bortset fra en enkelt på Fyns Hoved. Største enkeltobservation: Dovns Klint 7 6/10.

ALLIKE *Corvus monedula*

Træktallene er i år ikke så store som tidligere.
 Fra foråret er kun indrapporteret tal fra Fyns Hoved: 329 23/3, 56 25/3, 98 29/3 og 16 13/4.
 Fra efteråret kun træktal fra Dovns Klint og Sønder Hjørne ved Bøjden.
 Største tal fra Dovns Klint: 1200 17/10, 329 12/10, 390 13/10 og 600 6/11. Sidstnævnte dato blev her også set et eksemplar af den østlige race Halsbåndsalike.
 Største tal fra Sdr. Hjørne: 240 7/10, 631 22/10 og 428 23/10.

SORTKRAGE *Corvus corone corone*

Som de øvrige år: Spredte iagttagelser fra Sydfyn, Thurø, Tåsinge og Langeland. Enkelte hybrider mellem Sort- og Gråkrage er også set.

RAVN *Corvus corax*

Iagttagelser fra alle dele af amtet. Faste bestande findes i følgende områder: Kerteminde - Fyns Hoved: 2-3 par, Bogense - Gyldesten, Langesøskovene: min. 2 par, Krengerupskovene, adskillige par i skovene ved de store sydfynske søer, Tåsinge: Min. 1 par.

GULIRISK *Serinus serinus*

3 iagttagelser: Gulstav Mose 1 18/5, Rudkøbing 1 5/6 og Sommerhusområdet ved Fyns Hoved 3 5/6.

BJERGIRISK *Carduelis flavirostris*

Største flokke: Stige Ø 240 18/1, Keldsnor 350 22/10 og 2/11, Stige Ø 250 16/11 og Langesø Gods 100 29/11.

GRÅSISKEN *Carduelis flammea*

Flokke på over 10 er kun indrapporteret fra området omkring Odense Vest. Yngler sandsynligvis i Wedellsborg Skovdistrikt.

HVIDVINGET KORSNÆB *Loxia leucoptera*

Den store korsnæbinvasion fra efteråret 1990 gør sig naturligvis også bemærket efter årsskiftet.
 3 iagttagelser af den sjældne Hvidvingede Korsnæb: Søllinge 1 14/1, Langesø (Bredbjerg) 1 25/2, Dovns Klint 2 trk NØ 14/4.

LILLE KORSNÆB *Loxia curvirostra*

Vinteren igennem sås flokke af Lille Korsnæb i de fleste skove med nåletræsbevoksninger af blot nogenlunde størrelse. Flest er indrapporteret fra Langesøskovene: 70 13/1, 120 19/1 og 28/2 samt 200 10/3.
 Da forårstrækket kom igang sås næsten dagligt udtrækkende korsnæb fra Fyns Hoved. Største tal herfra: 149 23/3, 25 25/3 og 43 29/3. Også træktal fra Dovns Klint: 14 3/4 og 39 6/4.
 Mange korsnæb har uden tvivl ynglet denne vinter og forår, for langt fra alle trak væk, idet småflokke blev set rundt omkring sommeren igennem - bl.a. Fredmosen 22 22/6, Sommerhusområdet v. Fyns Hoved 10 16/7, Dovns Klint 33 31/7, 18 7/8 og 18 16/8.
 Fra slutningen af august og året ud er der kun spredte en-cifrede iagttagelser.

STOR KORSNÆB *Loxia pytyopsittacus*

Fra amtets normalt sikreste lokalitet for Stor Korsnæb, campingpladsen ved Flyvesandet, følgende iagttagelser: 4 13/1, 7 23/3, 9 27/10 og 5 24/11.
 Større antal også ved Langesø 4 19/1, 9 24/2, 35 27/2 og 2 11/4 samt Enebærødde 3 3/2 og 13 20/2.
 Herudover kun enkelte fugle set på Midtfyn og Sydlangeland.

KARMINDOMPAP *Carpodacus erythrinus*

Som sædvanlig kun iagttaget på Fyns Hoved og Sydlangeland. Syngende hanner høres fra slutningen af maj og hele juni.
 Største antal Fyns Hoved: 4 5/6.
 Største antal Gulstav Vesterskov: 5 7/6 og 5 13/6.
 I de øvrige landsdele er der også kun yngleforekomster ved de bedste træksteder.

KÆRNEBIDER *Coccothraustes coccothraustes*

En overset art, som ikke gør meget væsen af sig på ynglepladserne. Optræder gerne flokvis i vinterhalvåret, ofte i byernes parker: Svendborg 8 6/2, Rydsådal 19 3/3, Langelinie i Odense 20 10/3, Villestofte 31 23/11 og Sollerrup 9 27/12.

LAPLANDSVÆRLING *Calcarius lapponicus*

16 fugle, alle fra Sydlangeland.
Første 14/9, Dovns Klint. Sidste 23/10 samme sted.

SNESPURV *Plectrophenax nivalis*

Monnet på Tåsinge er amtets sikreste lokalitet for Snespurv.
Største flokke her: 31 12/1 og 50 21/12.
Øvrige flokiagttagelser: Fåborg Fjord 14 13/2, Nordskov v. Fyns
Hoved 25 8/11 og Skarø 20 9/11.
Ellers kun spredte observationer af enkelte fugle.

HORTULAN *Emberiza hortulana*

6 iagttagelser: Slambassinnet 1 han 10/5, Vesteregn, Sydlan-
geland 1 19/5, Gulstav 2 26/5, Røvedam, Tommerup 1 28/5,
Enebærodde 2 6/8 og Dovns Klint 3 7/10.

BOMLÆRKE *Miliaria calandra*

Største indrapporterede flokke:
Otterup 29 22/1, Middelfart 16 23/1, Kerteminde 42 21/2,
Vesteregn 60 28/2, Hasmark 52 14/4, Beldringe Flyveplads 35 5/5
og Vigerslev 20 1/11.
Nordfyn, Hindsholm og Sydlangeland synes at være artens tyng-
deområder i Fyns Amt.

Følgende arter er iagttaget i amtet i 1991, men er ikke modtaget i artsopregnelsen: Sort Svane, Grågås,
Kanadagås, Bramgås, Gravand, Gråand, Spidsand, Taffeland, Troldand, Havlit, Sortand, Fløjlsand, Toppet
Skallesluger, Duehøg, Agerhøne, Fasan, Tyrkerdue, Oyg, Natugle, Sanglærke, Digesvale, Landsvale, Eysvale,
Skovpiber, Engpiber, Gærdesmutte, Jernspurv, Rødhals, Nattergal, Husrødstjert, Rødstjert, Solsort, Sang-
drossel, Kæranger, Rørsanger, Gulbug, Gærdesanger, Tornesanger, Havesanger, Skovsanger, Løvsanger,
Fuglekonge, Grå Fluesnapper, Broget Fluesnapper, Halemejse, Sumpmejse, Topmejse, Sortmejse, Blåmejse,
Musvit, Spøtmejse, Træløber, Korttået Træløber, Skovskade, Råge, Gråkrage, Star, Gråspurv, Skovspurv,
Bogfinke, Kvækerfinke, Grønirisk, Stillits, Grønsinken, Tornirisk, Dompap, Gulsurv og Rørsurv.

INDSENDERE TIL "FUGLE I FYNs AMT "1991

AAS Aage Sækmosse, Ollerup	MK Martin Kviesgaard, Holstebro
AAW Åge Wichmann, Odense SV	MMH Morten Møller Hansen, Brøndbyøster
BC Bjørn Christophersen, Od. SV	MMJ Michael Mosebo Jensen, Morud
BJA Bjørn Jacob Andersen, Brønshøj	MOB Mogens Bak, Odense SØ
BKS Bo K. Stephensen, Kerteminde	MOH Morten Haug, Sønderø
BOD Bent Odegård, Frørup	MSN Martin Søgaard Nielsen, Odense SV
BSN Bent Staugård Nielsen, Espe	NBJ Niels Bomholt Jensen, Ulbølle
CHA Christina Åkerman, Thurø	NH Niels Hannow, Søvind, Horsens
DOF DOFs ungdomsløjre	NLA Niels Larsen, Odense M
DYB Joakim Dybbroe, Fåborg	NRA Nis Rattenborg, Vesteregn
EEH Erik Ehmsen, Ø. Hæsing	OHG Ole Goldschmidt, Gulstav
EGB Eggert Banke, Fyns Hoved	PBL Palte Bo Larsen, Odense C
ELT Elita Tønnenes, Glamsbjerg	PDJ Per Dahl Jensen, Hjortø
FET Team Eriksen, Tommerup	PDP Per Damgård Poulsen, Fåborg
FGA Flemming G. Andersen, Morud	PEN Peter Nordquist, Marstal
FLB Flemming Byskov, Søllinge	PFS Poul Fl. Sørensen, Kerteminde
FRK Frank Kinnunen, Svendborg	PHH Poul Henrik Harritz, Svendborg
GKN Gunnar Knudsen, Fåborg	PHV Peter Hvenegaard, Vissenbjerg
HEL Thomas Hellesen, Odense NV	PNI Poul Nielsen, Nyborg
HKN Henrik Knudsen, Ringe	PRA Per Rasmussen, Årslev
JAA Jacob Andersen, Rantzausminde	PVR Poul V. Rasmussen, Ny Gesinge
JEB Jens Bækkelund, Bogense	ROC Rolf Christensen, Skagen
JKP Kristian Poulsen, Morud	RUN Rikke Udby Nielsen, Tranekær
JSA Jacob Sterup Andersen, Svbg.	SEE Martin Seeberg, Odense C
KBL Karsten Busk Laursen, Od. C	STW Steen Winkel, Svendborg
KLA Kristian B. Larsen, Odense C	SØB Søren Bøgelund, Gulstav
KNN Knud Nielsen, Søby, Ærø	TBN Thomas Buus Nielsen, Middelfart
KRM Kresten Madsen, Otterup	THH Tim H. Hansen, Odense N
LBR Lars B. Rasmussen, Fåborg	TON Torben Nielsen, Hadsund
LOG Lars Ole Gjering, Ærøskøbing	ØTÆ Ø-tællinger (PHH og M. Nielsen)

Endvidere er der anvendt materiale fra Odense Fjord-gruppens årsrapport for 1991.
Morten Frederiksen, Hellerup, har bidraget med tal fra Fiskehejreoptællingen 1991